Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-hээ гарана | № 91 (16314) | 1983 оной апрелиин 19, вторник | Сэн 3 мүнгэн.

ТҮРЭЛ ПАРТИИНГАА УРЯАЛААР

…дэлхэйн ажалшадай hаналаа нэгэдэлгын үдэр — …манай орондо, аха дүү социалис оронуудта …тэмсэлэй, урин гоё хабарай сагай hайндэр боложо …удэг. Империализмда эсэргүү, эб найрамдалай, …ин ба социализмын түлөө тэмсэгшэд энэ үдэр …оролгодоо үнэн сэхэ байhанаа гэршэлжэ, Улаан …бата гартаа бахим адхажа, тэмсэлэй дуу зэдэлүү… …алхы жагсаалда урагшаа дабшадаг. Коммунизм …ша, эб найрамдалай түлөө эсэшэ сусашагүйгөөр …совет арадай дайшалхы манлай—Советскэ Союзай …партиин Центральна Комитедэй Майн 1-нэй Уряа… …гдажа, бүхы дэлхэйн арадуудай олон хэлэнүүд …жабхалантайгаар зэдэлжэ байна. Мүнөө жэлэй …hайндэрые онсо оршон байдалда угтахамнай. …пролетариадай агууехэ вождь Карл Марксын тү… …165 жэлэй, нүгшэhөөрнь 100 жэлэй ойе түрүү үзэл… …түрэлтэн үргэнөөр тэмдэглэжэ байна. Энэ ойдо зо… …hан уласхоорондын научна конференци Берлиндэ …үнгэрбэ. «Карл Маркс болон мүнөө үе саг—эб най… …ба социальна дэбжэлтын түлөө тэмсэл» гэhэн …зүбшэhэн энэ ехэ хуралдаанда дэлхэйн бүхы түби… …коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудай, на… …сүлөөрэлгын хүдэлөөнүүдэй, социалис, социал… …тическа партинуудай, уласхоорондын эмхинүүдэй …делегацинууд хабаадаба. Мүнөө үе сагай агууехэ …юнно хубилалтануудые Маркс, Энгельс, Ленин …тодорхойлhон юм, тэдэнэй сэсэн мэргэн hургаа… …эйн социалис системын улам бэхижэлгэдэ, импе… …колониальна системын hандаран уналгада, эб …лай, амгалан байдалай түлөө, хүн түрэлтэнэй ажа… …дайн сэрэгые усадхан зайсуулхын түлөө тэмсэлдэ …илалтануудаар батадхагдана гээд конференцидэ …тэмдэглэбэ.

…ЭДЭЭ МҮНХЭ РЕВОЛЮЦИОННО ИНТЕРНАЦИО… …hУРГААЛ МАРКСИЗМ-ЛЕНИНИЗМ МАНДАХА БОЛ… — гэhэн манай партиин дүлэтэ уряалые коммунис …этигэдэг олониитэ халуунаар дэмжэнэд.

…оной онсо шэнжэнүүдэйнь нэгэн гэхэдэ, манай пар… …тэ эхи табиhан РСДРП-гэй II съездын болоhоор …ой гүйсэхэнь. «Ленинэй партиин гаталhан зам — …болон илалтануудай баатаршалгата зам мүн. Тэ… …тэлбэри доро бэелүүлэгдэhэн хубилалтанууд ганса …роной хуби заяанда шиидхэхы нүлөө үзүүлээ бэшэ, …бүхы дэлхэйн түүхын хүгжэлтые үндэhөөрнь хубил… …байна», — гээд партиин Центральна Комитедэй …эй Хоёрдохи съездын 80 жэлэй ой тухай» гэhэн …дотор онсолон заагдана. Энэ ойн баярые угтуу… …ай ороной коммунистнууд, бүхы ажалшад агууехэ …Эхэ ороноо улам хүсэтэй шадалтай болгохын тү… …найрамдалай болон социальна дэбжэлтын сэашадаа …түлөө шэнэ амжалтануудые туйлаха бээ гэжэ …дажа байhанаа партиин ЦК тус тогтоол дотор мэ… …hэн.

…XXVI съездын, КПСС-эй ЦК-гай майн болон но… …Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө, …эгэдэхи табан жэлэй гурбадахи жэлэй түсэб, уялга… …дүүргэхын түлөө ажалша коллективүүдтэ социалис …үргэн дэлисэтэйгээр дэлгэрэнхэй. Энээниие мүн …итанууд гэршэлнэ. Олониитын эдэбхи үүсхэлэй бу… …бурьялжа байhые үнгэрэгшэ «улаан суббото» ха… Агууехэ багша Ленинэй түрэhөөр 113 жэлэй ойн …зорюулагдаhан бүхэсоюзна коммунис субботнигто …ороной аяар 155 миллионhоо үлүү хүн зон хабаадаа. …газар, бүхэндэ үндэр бүтээсэтэ ажал эмхидхэг… …гдаhан элшэ хүсөөр, түүхэй эдээр эрхим шанартай …гаргаха гэhэн уряа доро эсари ехэ үрэ дүн туй…

…республикын ажалшад Майн 1-нэй hайндэрые мүн …оршондо угтажа байна. Автономито гүрэн түрымнай …даhаар 60 жэлэй ойн баярта эдэбхитэй бэлэдхэл …дана. Байгша оной нэгэдэхи кварталда республикым… …мышленность гүрэндэ продукци худалдаха түсэбөө …процент дүүргээ, нормативна сэбэр продукцяар түсэб …процент бэелүүлэгдэбэ. Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ …мүн пэ дүүрээ. Түсэбhөө гадуур 6,1 миллион түхэри… …дукци худалдагдаа. «Бурятэнерго» управлениин, Хяаг… …никово-шпадай руднигай, Джидокомбинадай, «Татар… …ючэ» уурхайн, hүнэй промышленностиин үйлэдбэринин, …рыбпром» нэгэдэлнүүдэй коллективүүд түсэбөө ни… …үүлээ.

…эй ажалшад гүрэндэ мяха, hү, үндэгэ нёдондоной… …ехээр худалдаа. Прибайкалиин, Хурамхаанай, Зага… …Хэжэнгын районуудай ажахынууд мяха ехээр тушаагаа. …днай нёдондонойхиhоо ехэ hү hаагаа. Хойто-Байга… …Улаан-Үдын районуудай ажахынууд үнеэн бүриhөө hү …эрид дээшэлүүлhэн байна. Юрэнхыдөө, мяха ху… …кварталай түсэб 101 процент, hү — 106 процент, — 107 процент дүүргэгдээ.

…СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ АЖАЛШАД! 1983 ОНОЙ …АРБАН НЭГЭДЭХИ ТАБАН ЖЭЛЭЙ …ЛАНУУДЫЕ БҮХЫДЭНЬ ДҮҮРГЭХЫН БА ҮЛҮҮ… ДҮҮРГЭХЫН ТҮЛӨӨ СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨНЭЙ …НДЭР ДЭЭРЭ ҮРГЭГТЫ! — гэhэн уряада харюу бол… …идай ажахын бүхы hалбаринуудай түлөөлэгшэд бүхы …шадалаа элсүүлхэ байха. Ажалай бүтээсэ, үйлэдбэриин …рые дээшэлүүлхэ, хүдэлмэриин шанар hайжаруулха …ай, арадай баялигта эзэн ёhоор хандажа, бүхы юумэ …багатайгаар үйлэдбэрилхэ шухала гээд, Уряанууд …тэмдэглэгдэнэ. Коллектив бүхэндэ зохёохы ажалай, нү… …hоор өөhэд хоорондоо туhалалсалгын, даабари дүүргэ… …лөө харюусалгын эрхэ байдал тогтоохо шухала гээд …ай уряална. Журам шангадхаха, ямаршье хэрэгтэ …эмхидхэл hайжаруулха гээшэ амжалтын түлхюур гэжэ …. Эрдэм техникын шэнэ туйлалтануудые үйлэдбэри… …бэрүүлхэ, түлишэ, элшэ хүсэ, түүхэй эд алмаха шуха… …рилгашад комплексноор, гаргаша багатайгаар, эрхим …, мүноонэй техническэ үндэhэ hуури дээрэ барилга …ашаглалгада үгтэхэ барилгануудые болзортонь тушаа… …тай.

…хаа-хаанагүй хабарай тарилгын хүдэлмэридэ эдэб… …бэлэдхэл ябуулагдана. Агропромышленна комплексын …рилэгшэд ороноо эдеэ хоолой зүйлнүүдээр, хүдөө …түүхэй эдүүдээр найдамтайгаар хангахын түлөө Эдеэ …программые бэелүүлгэдэ бүхы хүсэ шадалаа эл… …байнхай.

…хоорондын hаналаа нэгэдэлгын hайндэртэй дашарам… …партиин Центральна Комитет манай алдарта эхэнэр… …шэн зоригто сэрэгшэдтэ, эрдэмтэдтэ, ажалай вете… …, литература ба искусствын ажал ябуулэгшадта, …гэгээрэлэй, элүүрые хамгаалгын хүдэлмэрилэгшэдтэ …жа, урагжа ябаа шэнэ үетэниие партиин болон совет …революционно, дайшалхы ба ажалай ёhо заншалнуу… …хүмүүжүүлхые уряалба.

…нэй туг доро, Коммунис партиин ударидалга доро— …мунизмын илалта тээшэ, урагшаа жэгдээр дабшаял!

КОММУНИС АЖАЛАЙ hАЙНДЭР

«ЖЭШЭЭТЭ ЖУРАМАЙ ҮДЭР»

Коммунис ажалай түрүү ёhо заншалнуудые арьбадхалгада, үнэтэй сэнтэй үүсхэлнүүдые дэлгэрүүлгэдэ «улаан субботонуудай» үүргэ сэгнэшэгүй ехэ. «Субботнигой үдэр—үйлэдбэриин жэшээтэ журамай үдэр!» гэhэн уряа доро Улаан-Үдын нариин сэмбын комбинадай хүдэлмэришэд жагсаа.

Комбинадай гол ноохо илгадаг цехтэ болоhон митингдэ үгэ хэлэгшэд агууехэ Эхэ оронойнгоо түлөө омогорхолоо, хүдэлмэришэн хүнэй нэрэ хүндэ тухай бодомжолонуудаа элирхэйлhэн байна.

— Совет арадай революционно, дайшалхы, ажалай алдар солын ёhо заншалнуудта үнэн сэхэ байhанаа мүнөөдэр бидэ, юрын хүдэлмэришэд гэршэлхэмнай гээшэ. Республикын түрүү предприятинуудай нэгэндэ хүдэлнэ гээшэбди. Тиимэhээ ажалайнгаа абьяас ульhые бури бадаруулан. «улаан субботоёо» дээдын хэмжээндэ үнгэргэхэ зэргэтэйбди. 2.972 хүн мүнөөдэр станогуудай дэргэдэ зогсоо, зуугаад хүн түрэл хотоёо болбосон тухэлтэй болгохо хүдэлмэридэ хабаадалсахань. Манай цех—комбинадай гол цех, үүсхэлшэдэй цех мүн. Амжалтата ажалай түлхюур — гартамнай! — гэжэ ноохо илгагшадай цехэй партийна организациин секретарь Н. Н. Каратуева митинг нээхэдээ хэлэбэ.

Цехэй начальник Т. А. Рубцова, бригадир В. Л. Ефремова, ахалагша ноохо илгагша Т. Р. Некипелова гэгшэд удаа дараалан үгэ хэлээ. Цехэй 280 хүдэлмэришэнэй хахадынь шахуу залуушуул мүн. Тиимэhээ комсомол залуушуулай 6 бригада байгуулагдаhанхай. Н. С. Ноздринагай, Л. П. Аберовагай бригаданууд үрэ бүтээсэ ехэтэйгээр, эрхим шанартайгаар субботнигто хүдэлхэ гэhэн үүсхэл комбинат дотороо гаргаhан юм. Бүхы залуушуулай зүгhөө цехэй комсомолой организациин секретарь Валентина Цыбикова «Манай үгэ бата!» гэжэ митинг дээрэ найдуулан мэдүүлээ.

...Улаан косынкануудые үмдэhэн, революциин hүлдэ тэмдэг—улаан гвоздика сэсэг энгэртээ зүүhэн 9 басагад Л. П. Аберовагай бригадын гэшүүд юм. Нюур шарайнуудтань энеэбхилэл. hайндэрэй мэдэрэл хүн бүхэнэйнь сэдьхэл эзэлэнхэй. Эдэнэр мүнөөдэр 6,5 тонно ноохо илгаха уялга абаhанхай. Танилсабабди. Татьяна Иванова, Наталья Маласова хоёр комсомолой политическэ гэгээрэлэй hургуулида ябалсадаг. Волейболоор комбинадайнгаа нэрэ хүндые нэгэнтэ бэшэ хамгаалhан Светлана Раднаева, текстильнэ институт заочноор дүүргэжэ байhан Рая Еранская гэгшэд урагшатай ажалаараа саг үргэлжэ шалгардаг. Бусадынь эдэнэй жэшээе даган, үрэ бүтээсэ, шанарай түлөө тэмсэдэг юм. Түрүүшын халаанда хүдэлэгшэд—160 хүн энэ үдэр 49 тонно ноохо илгаа. Хамта дээрэнь абаад хараа hаа, арбан нэгэдэхи табан жэлэй жасада түрүү цехэй хүдэлмэришэд 1000 түхэриг мүнгэ оруулhан байна.

Удаань комбинадай профкомой түрүүлэгшын орлогшо С. А. Трофимовтай хөөрэлдэбэбди. hонирхолтойнь гэхэдэ, предприятиин хүдэлмэришэдhөө гадна комбинадай мэдэлэй ГПТУ-гай, 25-дахи дунда hургуулиин hурагшад, пенсионернууд субботнигто хабаадалсаа.

— Энэмнай заншалта болонхой юм. Мүнөө манай шефтээ абаhан 25-дахи hургуулинхидтай Загарайн районой «Дружба» совхоз гарахамнай. Ажалай болон амаралтын лагерь барилгада хабаадалсахабди. Зун бүри hурагшаднай тэндэ ошожо, үйлэдбэриин практика гарадаг юм. Юрэдөө, «комбинат — hургуули — ажахы» гэhэн холбоон субботнигой үдэр бүри бэхижэхэнь. Нүгөө талаhаань тайлбарилбал, Эдеэ хоолой программа бэелүүлгэдэ манай оруулhан хубита болохо,—гэжэ нүхэр Трофимов тобшолон хэлээ hэн.

Комбинадай хүдэлмэришэд бүгэдэ арадай ажалай hайндэртэ 8 мянган түхэригэй хүдэлмэри хэжэ, табан жэлэй жасада дамжуулаа.

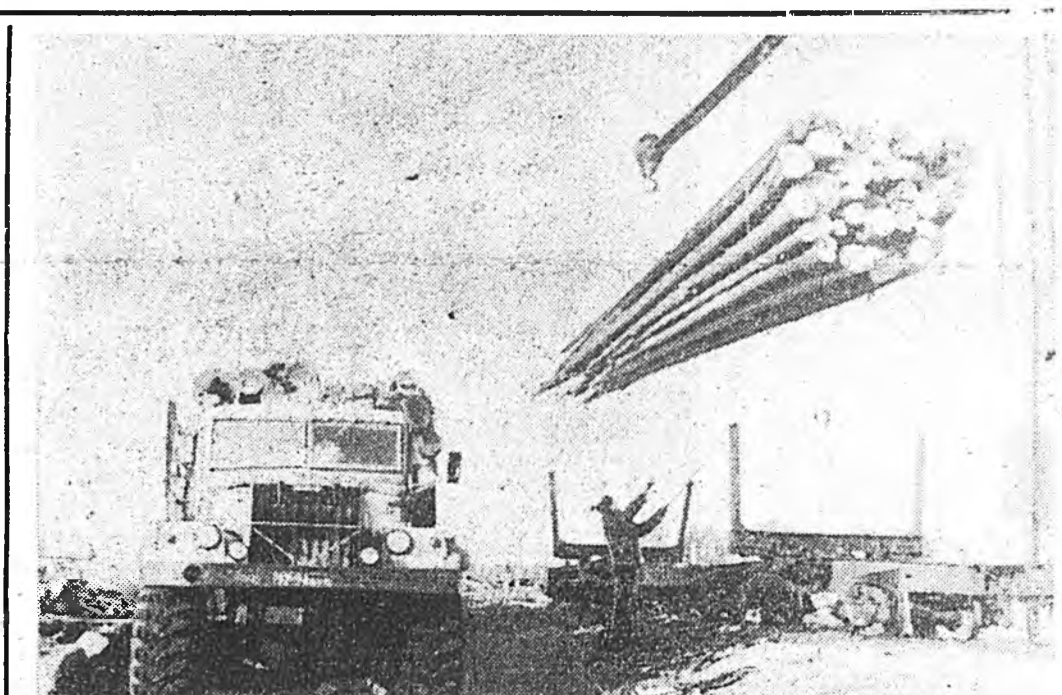
Г. ДАШЕЕВА.

ШЕФҮҮДЭЙ ТУhАЛАМЖА

Бүхы совет арадтал адли Буряадай АССР-эй Дотоодын хэрэгүүдэй министерствын подразделени болон албануудай хүдэлмэрилэгшэд коммунис субботнигто эдэбхитэй хабаадалсаа. Республикын МВД-гэй аппарадай түлөөлэгшэд ашаглалгада тушаагдахала байhан барилганууд дээрэ, МВД-гэй мэдэлэй поликлиникэ болон байрын гэр барилга дээрэ хүдэлөө.

Дотоодын хэрэгүүдэй районно таhагуулай хүдэлмэрилэгшэд шефтээ абаhан колхоз, совхозуудтаа хүдэлжэ, туhаламжа үзүүлээ. Жэшээлхэдэ, Хоринн РОВД-гэй түлөөлэгшэд Үдын совхоздо ерэжэ, хашаа хорёо барилгада хэрэгтэй hургааг бэлэдхэhэн байна. Кабанскын районно таhагайхид Байгалай туршалга-үйлэдбэриин ажахын теплицэнүүдые заhабарилаа. Сэлэнгын РОВД-гэй милициин түлөөлэгшэд Тельманэй нэрэмжэтэ совхоздо ошожо, хонидой байра сэбэрлээ. Тиихэдэ Прибайкалиин районно таhагай хүдэлмэрилэгшэд Карым тосхоной ажалшадтай суг hургаагуудые элбэгээр бэлэдхэлсэhэн байна. Загарай hууринда спортивна стадионой барилга дээрэ милициин Загарайн районно таhагайхид энэ үдэр хүдэлөө.

А. РАДИОНОВ,
коммунис субботник үнгэргэхэ штабай начальнигай орлогшо.

Худанай леспромхозой коллектив В. И. Ленинэй түрэhөөр 113 жэлэй ойдо зорюулагдаhан бүхэсоюзна коммунис суббoтнигой үдэр жэшээтэ hайнаар хүдэлбэ. Энэ үдэр леспромхозой модошод хэдэг ажалайнгаа участогуудта эрхим бүтээсэ туйлажа, олоhон мүнгэеэ табан жэлэй жасада оруулаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: леспромхозой доодо складта, модо отологшо М. Терентьев.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Республикымнай
хүн зон ажалша
коллектив тухай
Хуулиин проектые
зүбшэн хэлсэнэ

ХҮН БҮХЭНДЭ ХАБААТАЙ

Хаанашье, ямаршье ажахы, организаци болон эмхи зургаанда хүдэлжэ байhан хүн бүхэн ажабайдалайнгаа ехэнхи сагые зоной дунда, коллектив соо ябажа үнгэргэнэ ха юм даа.

Тиимэhээ хүнүүдэй hайнаар хүдэлхэ, ниитын ажалда эдэбхитэйгээр хабаадаха, коммунис ёhоор хүмүүжэхэ, оюун бодол, үзэл сурталайнь, эрдэм мэргэжэлэйнь дээшэлхэ хэрэгтэ коллектив туйлай ехэ нүлөө үзүүлдэг байна бшуу. Тэрэнэй үүргэ, харюусалганьшье тон ехэ гээшэ.

Эгээл энээн дээрэhээ «Ажалша коллективүүд ба предприятинуудые, эмхи зургаануудые, организацинуудые залан хүтэлхэ тэдэнэй үүргые дээшэлүүлхэ тухай» СССР-эй Хуулиин проект тон саг соогоо гаргагдаа гэжэ hанагдана.

Коллектив бүхэн үйлэдбэриин, ажаhуудалай, социальна болон экономическа асуудалнуудые шиидхэхэ талаар юу хэхэ ёhотойб, юу хэдэг бэ гэжэ хүн бүхэндэ мэдээжэ ааб даа. Тиигэбэшье энээниие бодото хуули болгон баталха, тэрэниие жэнхэдгүй сахиха үндэhэн hуури тогтоохо гээшэ тон зүб.

Би өөрөө совхоздоо элдэб ажалда ябааб. Арбаад жэлдэ луговодоор хүдэлөөд, 1980 онhоо хойшо Хандалын фермэдэ буруунуудые харууhалнаб. Хоорондоо эбтэй зэтэй, нэгэн хүсэл эрмэлзэлтэй коллективтэ амжалта хэзээдэшье туйлагдадаг. Манай фермэдэ ехэнхидээ дүршэлтэй, үнинэй бэе бэедээ дадаhан hаалишад, малшад хүдэлдэг юм. Тэдэнэр залуушуулда ехэ анхаралтайгаар хандажа, ходо заабарилжа, hургажа байдаг заншалтай.

Энэ шэнэ хуулиин проект соо коллективэй гэшүүн бүхэнэй харюусалга, уялга тухай үшөөл багаар хэлэгдээ гэжэ hанагдана.

В. ЕРТАГАЕВ,
Кабанскын районой Хандалын совхозой малшан.

КОЛЛЕКТИВЭЙ ҮҮРГЭ ДЭЭШЭЛХЭ

…Манай колхозой гэшүүд hаяхан респуб… …газетэнүүдтэ толилогдоhон «Ажал… …коллективүүд ба предприятинуудые, …эмхи зурганнуудые, организацинуудые за… …хүтэлэлгэдэ тэдэнэй үүргые дээ… …шэлүүлхэ тухай» СССР-эй Хуулиин про… …ектые уншаад, халуунаар дэмжэжэ байна. …Энэ проект саг соогоо олониитын үзэм… …эдэ табигдаа гэхэ байнаб. Юуб гэхэдэ, …мүнөө үедэ коллективүүдэй хүсөөр нии… …тын ажал үргэнөөр ябуулагдана ха юм.

…Минийшье мэдэhээр коллективүүдэй үүр… …гэнь улам дээшэлүүлхын тула механиза… …торнууд, таряашан, малшан болон бусад хү… …дэлмэришэн бүхэн хүдэлжэ байhан газар… …таа эдэбхи ехэтэйгээр ажаллаха, үшөө бии… …байгаа арга нөөсэнүүдээ гүйсэдөөр хэрэг… …лэхэ гээшэ ехэ удха шанартай.

…Тус проектын 8-дахи статья дотор со… …циалис зөөри сахиха ба материальна хэ… …рэгсэлнүүдые бодомжотой зүбөөр ашаглаха талаар ажалшадай коллективүүдэй үүргэ тухай хэлэгдэнэ. Энэ аргагүй зүб асуудал табигдана гээшэ. Юуб гэхэдэ, би колхозойнгоо инженер-механигаар хүдэлжэ байhан хүн хадаа тэрээндэ гол анхаралаа хандуулаа hэм. Манай ажахын зарим механизаторнууд даалгагдаhан, техникэдээ хайша хэрэгээр хандадаг, хэhэн ажалдаа голодоhо гаргадаг гэхэ гү, али шанар муутайгаар хэдэг байна. Иимэ хүнүүдhээ хуулиин эрилтэнүүдэй ёhоор асууха, гэмэ зэмэ хэгшэдые тогтоогдомол гуримаар харюусалгада хабаадуулха ёhотой.

СССР-эй Конституциин ёhоор мүнөөнэй хуули ажалша коллективүүдэй гол эрхэнүүд болон уялгануудые тон hайнаар элирхэйлжэ үгэхэ байна.

С. ВАРФОЛОМЕЕВ
Мухар-Шэбэрэй районой «Коммунизм» колхозой инженер

ЕХЭ ЗҮБ, hАЙШААГДАМААР

Ажалша коллективүүд ба предприятинуудые, эмхи зургаануудые, организацинуудые залан хүтэлэлгэдэ тэдэнэй үүргые дээшэлүүлхэ тухай СССР-эй Хуулиин проект хэблэлдэ барлагдажа, тэрэнэй гурбан бүлэгүүдэй статьянуудые дууhан уншаhан байнаб. Тиигэжэ шухала документтэй танилсаад байхадаа, энэ ехэ зүб, тон hайн юумэн хэгдэжэ байна гээд тэмдэглэхэ байнаб. Юуб гэбэл, тус Хуулиин проект баталагдажа абтахадаа, КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1982 он) Пленумэй ажалша коллективүүдэй урда табиhан зорилгонуудые бэелүүлхэ ябадалда ехэ нүлөө үзүүлхэ бшуу. Тус проектын юрэнхы дүримүүд соо иигэжэ уншанабди: «Үндэр бүтээсэтэ ажал, партиин шиидхэбэринүүдые, совет хуулинууд ба правительствын тогтоолнуудые хэлбэришэгүйгөөр гүйсэдхэлгэ, гүрэнэй түсэбүүдые дүүргэлгэ, хүдэлмэриин ашаг үрэ ба шанарые дээшэлүүлгэ, ажалай ба үйлэдбэриин журам бэхижүүлгэ... тухай саг үргэлжын анхарал оролдолго — ажалша коллективүүдэй уялга мүн». Тус документын хүсэндөө ороходо, совет хүн бүхэн хүдэлжэ байhан коллективэйнгээ нэрэ хүндые унагаангүй хүдэлхэ гэжэ оролдодог болохо байна бшуу. Хэрбээ зарим нэгэнэй ажалдаа хойрогоор, хамаагүйгөөр хандаа hаань, энэ Хуулиин ёhоор, тэрээндэ эрилтэтэйгээр хандаха эрхэтэй болохонь гээшэ.

А. ИВАНОВ.
Улаан-Үдын шэлэй заводой хүдэлмэришэн, партиин, ажалай ветеран.

ТАСС ШЭНЭ hОНИН

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ БА СОЦИАЛЬНА ХҮГЖЭЛТЭ ДЭБЖЭЛТЫН ХЭРЭГТЭ

БЕРЛИН. (ТАСС). «Карл Маркс болон мүнөө үе саг — эб найрамдалай ба социальна хүгжэлтэ дэбжэлтын түлөө тэмсэл» гэhэн уласхоорондын научна конференци Берлиндэ дүүрэбэ. Коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудай революционно-демократическа партинуудай, национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнүүдэй, социалис, социал демократическа партинуудай, уласхоорондын эмхинүүдэй 145 делегаци тэрээндэ хабаадаhан байна. КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн Г. В. Романов түрүүтэй КПСС-эй делегаци конференциин хүдэлмэридэ хабаадаhан байгаа.

Демократическа ба социальна эрхэнүүдые хамгаалхын, эб найрамдалай түлөө, ядерна дайнай аюулые зайсуулан сарахын түлөө ажалшадай тэмсэлтэй холбоотой асуудалнуудаар конференци дээрэ hанал бодолоо үргэнөөр халан абалсаhан байгаа. Конференцидэ хабаадагшад үгэ хэлэхэдээ, элдэб оронуудта, бүхы дэлхэй дээрэ мүнөөнэй политическэ байдалые шэнжэлбэ. Марксизм-ленинизмын суртал hургаалнуудай, бодото социализмын газар дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангалгада, хүн түрэлтэнэй социальна хүгжэлтэ дэбжэлтэдэ улам ехэ үүргэ нүлөө үзүүлжэ байна гэжэ тэмдэглээ.

СЕПГ-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь, ГДР-эй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Э. Хонеккер түгэсхэлэй үгэ хэлэбэ.

Энэ хуралдаан уласхоорондын шухала үйлэ хэрэг болоhон байна. Тэрэ эб найрамдалай ба социальна хүгжэлтэ дэбжэлтын түлөө хүн түрэлтэнэй тэмсэлдэ шэнэ хүсэ нэмээхэ байна. Конференци марксизмын агууехэ удха шанартай байhые баталаа, тэрэнэй суртал hургаалнуудай илан мандахын түлөө хүсэд шанга, залан сэхэ тэмсэлдэ, амгалан тайбанаар ажаhууха гэhэн ниитын үг зорилгые бэелүүлгэдэ мүнөө үеын үргэн ехэ хүсэнүүдэй бэлэн байhые элирхэйлэн харуулаа.

Конференцидэ хабаадагшадай хүндэлэлдэ СЕПГ-гэй ЦК уулзалга эмхидхээ.

Уулзалга дээрэ Э. Хонеккер, Г. В. Романов үгэ хэлэбэ.

ХАНИ ЁhОНОЙ ХӨӨРЭЛДӨӨН

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ М. С. Соломенцев «Великобритани—СССР» гэдэг нэгэдэлэй президент, Английн премьер-министр байhан Г. Вильсонтэй, тэрэнэй толгойлжо ябаhан нэгэдэлэй делегациин гэшүүдтэй апрелиин 15-да уулзажа хөөрэлдэбэ.

Амгалан тайбан байгуулалтын түсэбүүдые совет арадай бодото дээрэнь бэелүүлжэ байhан тухай, Европодо ба бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангаха талаар шэглүүлэгдэhэн СССР-эй хүсэлэл оролдолгонууд тухай М. С. Соломенцев хани ёhоной оршон байдалда үнгэрэhэн хөөрэлдөөнэй үедэ хэлэhэн байгаа. Советскэ Союзай ба бусад социалис гүрэнүүдэй бүтэмжэтэй hайн үүсхэлнүүдтэ онсо анхарал хандуулагдаа. Уласхоорондын байдалые hайжаруулха, дайнай аюулые зайсуулан сараха зорилготойгоор элдэб оронуудай, тэрэ тоодо тэдэнэй ниитын хүсэнүүдэй хоорондо харилсаа холбоо тогтоохо гээшэ шухала удха шанартай байна гэжэ тэмдэглэгдэбэ. Энээнтэй дашарамдуулан, совет-британиин харилсаае hайн үндэhэ hуури дээрэ хүгжөөхэ гээшэ ехэ удха шанартай байна.

Уласхоорондын харилсаануудта ямаршье үрэ дүн асардаггүй арсалдаа хёморооной оронуудай политическэ хөөрэлдөөнүүдые хэхэ, манай ороной ба Советскэ Союзай хоорондохи заншалта олон янзын холбоо барисаае хүгжөөхэ шухала гэжэ Г. Вильсон болон делегациин гэшүүд тэмдэглэлээ. «Великобритани — СССР» гэдэг нэгэдэл энэ талаар ехэ хубитаяа оруулхые оролдоно гэжэ тэмдэглэхэ зуураа, манай делегациин албанай хэрэгээр ерэлгын энэ замда хэгдэhэн үшөө нэгэ алхам болохо байhандань найдажа байhанаа мэдүүлбэд.

(ТАСС).

АГУУЕХЭ АЖАБАЙДАЛАЙ ХУУДАhАНУУД

Совет кинопублицистикын уран бэлигтэн «В. И. Ленин. Ажабайдалай хуудаhанууд» гэhэн олон серитэй баримтата фильм зохёон буулгаба. Революциин вождиин түрэhөөр 113 жэлэй ойдо зорюулагдаhан «Амиды мэндэ хүнүүдые уряалан дууданаб!», «Эсэгын гэр», «Хүшэр хүндэ үе сагууд» гэhэн түрүүшын гурбан сери ерэхэ неделидэ Түбэй телевиденеэр харуулагдаха байна.

«Симбирскэ трилоги» гэжэ ниитэ нэрэтэй эдэ гурбан лентэ Ульяновтанай бүлын Симбирскэдэхи ажабайдалай түүхэдэ, Ильичэй ухибүүн ба эдир наhанда зорюулагдана. Владимир Ильичэй рольдо Н. Губенко, Мария Александровна Ульяновагай — Л. Чурсина, Илья Николаевичай рольдо Ю. Богатырев наадана.

Олон серитэй фильмые зохёон буулгагшад (сценариин автор Е. Яковлев, режиссерынь В. Лисакович) Владимир Ильичэй намтарай хуудаhануудые экран дээрэ залан сэхээр харуулха гэhэн зорилго урдаа табиhан байгаа. Мүнөө тэдэнэр «Нэгэтэ шэлэгдэhэн зам» гэhэн бүлэг серинүүдые буулгажа дүүргэхэ дүтэлжэ байна.

КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи марксизм-ленинизмын институтда hаяхан дүүргэгдэhэн Владимир Ильичэй намтар тухай тобшохоноор хөөрэhэн арбан хоёр ботиhоо бүридэhэн ном тэрэнэй үндэhэ hуурида табигдана.

(ТАСС).

ҮНЭ СЭНГҮҮДЭЙ ТАЛААР СССР-эй ГҮРЭНЭЙ КОМИТЕДТЭ

Арадай хэрэглэмжын зарим эд бараанай гүрэнэй розничнэ үнэ сэнгүүдые хямдаруулха тухай СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй заабаритай зохилдуулан, СССР-эй Үнэ сэнгүүдэй гүрэнэй комитет шэнэ прейскурантнуудые баталба. Тэдэнь 1983 оной апрелиин 25-hаа хүсэндөө орохо юм.

Эдэ прейскурантнууд дотор розничнэ үнэ сэнгүүдые хямдаруулхаар хараалагдана гэбэл:

каракуль заханууд — дунда зэргээр 20 процентээр, норко заханууд—35 процентээр. Эдэ бүгэдэнhөө уламжалан, эхэнэрнүүдэй норко захатай үбэлэй пальтонуудай — 21 процентээр, эрэшүүлэй каракуль захатай пальтонуудай розничнэ үнэ сэнгүүд дунда зэргээр 7 процентээр хямдаруулагдаа;

сэбэр ноохоор нэхэгдэhэн пулаадууд—дунда зэргээр 40 процентээр;

зарим зүйлэй торгон покрывало болон наволочканууд — дунда зэргээр 40 процентээр.

Жэлэй туршада розничнэ үнэ сэнгүүдые хямдаруулгын ниитэ хэмжээн 1,4 миллиард түхэригтэ хүрэхэ байна.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

КАДРНУУДАЙ ХАРЮУСАЛГА ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй туршада бэелүүлэгдэхээр хараалагдаhан социально-экономическа хүгжэлтын түсэбые жэншэдгүйгөөр хүсэндэнь хүргэхын түлөө түбхын түрүүндэ дүүргэлтын болон ажалай журам бэхижүүлхэ, эмхидхэлэй байдал hайжаруулха, даахан хэрэгтээ тон харюусалгатайгаар хандаха асуудалнуудта анхарал түсгаар табигдаха ёhотой болоно. Партийна комитедүүд энэ хэрэгые эмхидхэлэй болон политическэ хүдэлмэриин үндэhэн шухала шэглэлынь, гол зорилгонь мүн гэжэ тоолоно.

Коммунист болон хүтэлбэрилэгшэ бүхэнэй бэлиг шадабариhаа, эмхидхэхы ажал ябуулгын удхаhаа, үндэр мэдэрэлтэй ехэ харюусалгаhаа саашанхи хамаг хэрэг дулдыдаха байhаниинь мэдээжэ бшуу. Эдэ эрилтэнүүдhээ удха залгамжалан, 1981 оной ноябрь hарада болошо үнгэрhэн КПСС-эй райкомой пленум дээрэ КПСС-эй XXVI съездын табиhан эрилтэнүүдтэй зохилдуулан «Хиналта hайжаруулха, дүүргэлтын хойноhоо шалгалта тогтоохо арга дүршэл нарижуулха, коммунистнуудай болон бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй даахан хэрэгээ харюусалгатайгаар бэелүүлхэ хэрэг хангаха талаар районно партийна организациин үмэнэхи зорилгонууд тухай» асуудал үргэнөөр зүбшэгдэhэн байгаа. Партийна хиналта болон дүүргэлтые шалгалта хадаа кадрнуудай харюусалгые дээшэлүүлхэ асуудалтай нягта холбоотой байhан үшарhаа анхаралда абтаhаниинь мэдээжэ зүйл ааб даа.

Пленумэй үзэмжэдэ табигдахаар тодорхойлогдоhон асуудалые бэлдэхэ үедөө бүгэдэ шахуу партийна эхин организацинуудай хүдэлмэри наринаар шэнжэлэгдэhэн байха юм. Энэ хэмжээ ябуулгада КПСС-эй райкомой дэргэдэхи партийно-эмхидхэлэй хүдэлмэриин талаар штатнабэшэ комиссиин гэшүүд эдэбхитэйгээр хабаадалсаhан ехэ туhа хүргэhэн гээшэ. Политическэ болон эмхидхэлэй хүдэлмэри хүтэлбэрилхэ гол үялгатай орган болохо партийна организацинуудай үүргые дээшэлүүлгэ болбол hүнгадамал партийна органуудай гэшүүдэй шадабариhаа, эдэбхи эрмэлзэлhээ, эрдэм бэлигhээ илангаяа дулдыдаха зэргэтэй.

Үшар тиимэhээ hүүлэй жэлнүүдтэ партиин районно комитедэй бүридэл нилээд hайжараа гэжэ тэмдэглэхэ шухала. 30 шахуу процентнь үйлэдбэриин шиидхэхы газарта хүдэлжэ ябадаг хүдэлмэрилэгшэд болон колхознигууд юм. 60 гаран процентнь дээдэ ба гүйсэд бэшэ дээдэ hургуули дүүргэhэн эрдэмтэй хүнүүд. Партийна организацинуудай секретарьнарай диилэнхи олониинь марксизм-ленинизмын университедэй райондохи филиалда hуража, политическэ дээдэ hургуулиин эрдэмтэй болоhон зон шуу. Тиихэдэ Элхиин авто-заhабарилгын заводой партийна организациин секретарь В. А. Ельчин, «Татарский ключ» карьерэй управлениин партбюрогой секретарь А. И. Вершинин гэгшэд Новосибирскын партийна дээдэ hургуулида заочноор hуража байна.

Пленум дээрэ хүтэлбэрилэгшэдэй, мүн КПСС-эй райкомой гэшүүдэй хүдэлмэри тухайгаа тоосодог гүрим ёhотойл hургуули болонхой. Хэдэн жэлэй саада тээ партиин райкомой таhагууд үүдэ болоhон пленумэй шиидхэбэринүүдэй хэр дүүргэгдэжэ байhан тухай мэдээсэдэг бэлэй. Харин hүүлэй хоёр жэлэй туршада КПСС-эй райкомой пленумүүд дээрэ Загарайн карьероуправлениин директор А. К. Казазаев, КПСС-эй райкомой гэшүүд «Татарский ключ» карьероуправлениин парторганизациин секретарь А. И. Вершинин, «Гигант» колхозой түрүүлэгшэ В. М. Лукашевич, Хандагатайн леспромхозой директор А. Д. Егоров тоосоhон юм. Тэдэнэр пленум дээрэ үгэ хэлэхэдээ, КПСС-эй XXVI съездын эрилтэнүүдтэй зохилдуулан, хиналта болон шалгалтын хүдэлмэриин онол аргые нарижуулан hайжаруулха, коммунистнуудай, бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй даахан хэрэгэй түлөө харюусалгые дээшэлүүлхэ талаар ямар хүдэлмэриин ябуулагдажа байhан тухай дэлгэрэнгыгээр элидхэhэн байна.

Пленум дээрэ тоосохо даабаритай болоhон хүнүүд өөрынгөө ажал ябуулгые алишье талаhаань оролдосотойгоор шэнжэлдэг. Ямар хэрэгтэ анхаралаа онсо хандуулха байhан тушаагаа гүнзэгыгөөр бодомжолдог, дутуу дунданудаа гүйсэд элирхэйлхые хүсэдэг гээшэ. Иимэ тоосоое 3—5 хүнүүдhээ үүридэhэн комисси бэлдэдэг юм. КПСС-эй райкомой аппарадай хүдэлмэрилэгшэд, партиин райкомой гэшүүд, ниитын бусад эмхинүүдэй түлөөлэгшэд комиссида оруулагдана.

Жэшээлхэдэ, КПСС-эй райкомой гэшүүд нүхэд Вершинин ба Лукашевичэй тоосоо бэлдэлгэдэ хүдөө ажахын продуктнуудай бэлэдхэлэй болон шанарай талаар районой инспекциин госинспектор, КПСС-эй райкомой гэшүүн З. М. Рудакова, КПСС-эй райкомой таhагуудые даагшад В. М. Золотухин, Э. З. Долхонова, «Гигант» колхозой парткомой секретарь К. Д. Яковлев гэгшэд хабаадаhан байна. Нүхэр Егоровой тоосоо бэлдэхэ комисси Онохойн модоной промышленна комбинадай директор В. Е. Тугутов, Шулуутайн леспромхозой парткомой секретарь Н. И. Бурлаков, КПСС-эй райкомой секретарь А. М. Алексеев гэгшэдhээ бүридөө hэн.

Пленум дээрэ тоосохо байhан хүтэлбэрилэгшэ хадаа түбхын түрүүндэ партийно-политическэ болон хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин байдал тушаа, тэрэнэй аша үрэ тушаа дэлгэрэнгыгээр хөөрэхэ үялгатай. Тиихэ зуураа коллективэй үйлэдбэриин ажабайдалдахи шиидхэгдэмээр болоhон шухала асуудалнууд тушаа элидхэлшэ тогтодог байха юм. Жэшээнь, «Татарский ключ» карьероуправлениин директор нүхэр Казазаев хэдэн ажаглалта хээ hэн. Перлидэй карьерые шэнэдхэн хубилгаха проект зохёолгын [illegible], материал болон мунгоор мүү хангалтатай байhан, [illegible] заводуудтайгаар доломитна карьерые шэнэдхэн заhабарилхаар болоhон ушарнууд тушаа тогтоо.

Гахэ зүүра нүхэр Казазаевай ажал ябуулгадахи дутагдалнууд тушаа комиссиин гэшүүд зохихо шүүмжэлэл ажаглалтануудые хэлэн байна. Тэдэ ниитын эмхинүүдэй хүдэлмэрэй [illegible] hонирходоггүй, тэдэндэ туhалалдадаггүй байhан. Коллектив соо ябуулагдаhан [illegible] болзорой.

мүн hарын түсэб соо хараалха, болзортоо тодорхойлхо, hайн бэлэдэл эмхидхэхэ шухала.

Коммунистнуудай харюусалгые дээшэлүүлхэ асуудалда «Татарский ключ» карьероуправлениин, Онохойн леспромхозой, Шулуутайн леспромхозой, Онохойн, Эрхирэгэй, Доодо-Тайдсын совхозуудай, Онохойн дунда hургуулиин партийна организацинууд саг үргэлжын анхарал табидаг. [illegible]

Түрүү жэшээ харуулха, даахан хэрэгтээ харюусалгаа дээшэлүүлхэ ябадалда коммунистнуудай нүхэр ёhоной хоорондоо [illegible] тэдые үрижа, хөөрэлдөө үнгэргэдэг байгаабди. Харин hүүлэй үедэ иимэ хэмжээ ябуулгые партийна организаци бүхэндэ үридшалан табигдаhан түсэбэй ёhоор ябуулнабди. Ингэжэ улам олон коммунистнуудтай уулзаха, зохидоор хөөрэлдэхэ арга олдоhон болоно.

Энэ жэлдэ түрүүчынхеэ партийна бүхы организацинуудта КПСС-эй райкомой гэшүүд тэндэхи коммунистнуудай үмэнэ тоосоhон байна. [illegible]

Коммунистнуудай журам шангадхаха, эмхидхэлэй хүдэлмэриие улам hайжаруулха, Уставай эрилтэнүүдые [illegible] хэрэгтэ КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1982 он) Пленумэй шиидхэбэринүүд гүнзэгы удха шанартай үүргэ дүүргэнэ. Дааhан хэрэгтээ [illegible]

Э. ДО[illegible]
КПСС-[illegible]
райкомой [illegible]
таhа[illegible]

ҮДЭР БҮХЭНӨӨ ҮНДЭР УРГАСАДА

ГАЗАРЫЕ ЯАЖА ЗҮБӨӨР УҺАЛХАБ

МЭРГЭЖЭЛТЫН ЗҮБШЭЛ

Совет хүнүүдые хилээмэ, талха болон бусад продуктнуудаар гүйсэд хангаха талаар хүдөөгэй таряашад, механизаторнуудай урда харюусалгатай зорилго табигданхай. Тиимэhээ таряалан, сабшалан дээрэhээ үндэр баян, найдамтай hайн ургаса абаха гээшэ СССР-эй Эдеэ хоолой программа дотор тон хурсаар табигдажа байhан асуудалнуудай нэгэн болоно.

Хэнэйшье мэдэhээр, таряан ажалда хүдэлдэг хүн бүхэн хабар поли дээрэ гарахадаа, ямар уларилтай жэл болохоб, газарай хүрьhэн шиниг нойтоор хэр хангагданхайб, хайшан гээ, юу хээ hаа, hайн ургаса абтахаб гэжэ бүхы hанаа сэдьхэлээ хандуулдаг ааб даа.

Мүнөө эгээл тиигэхэ сагнай ерээд байна. Һүүлэй хэдэн жэлдэ манай Буряадай республикын олонхи нютагуудта хабар-зуниинь ходо ган гасуур боложо, таряалан, сабшалангай хүрьhэ айхабтар ехээр хатааhан байна. Зарим нютагуудта газарай хүрьhэ доошонь 3—4 метр хүрэтэр малтаад үзэхэдэ, тон хуурай, шоройнь үнэhэн шэнги болошонхой байха юм.

Харин үнгэрэгшэ зундаа-намартаа олохон нютагуудта хура бороо ехэ орожо, мүн үбэлдөө саhан горитой байгаад, газарай хүрьhэ яhала шиигтүүлээ. Гэбэшье энэнь үшөөл бага, илангаяа хуурай тала, элhэлиг хүрьhэтэй газартахи шиниг нойтон дутамаг зандаа байhаар.

Иимэ эрхэ байдалда газарай хүрьhэндэ, илангаяа таряалангай хүрьhэндэ мүнөө байhан шиниг нойтые айхабтар гамтай наринаар хэрэглэхэ, дуhалшье дэмы алдангүй, ерэхэ ургасада туhа болгохо шухала. Мүн аргатайл газартань хада уула, ой тайгаhаа бууна ерэhэн hайрамые ехэл оролдосотойгоор тогтоожо абаха, газар үндалуулгада хэрэглэхэ гээшэ баhал ехэхэн удха шанартай.

Хүрьhэндэ байhан шиниг нойтые алдахагүйн тула намартаа хахалагдаhан полинуудай наруули талыень мүнөөнhөө борнойлжо, каток шэрэжэ, шиниг нойтыень бариха ёhотой. Энээнтэй хамта элдэб хамуур-түхеэрэлгэ болон бульдозертой тракторнуудые табижа, hайрам тогтоохо, баалнуудые шоройгоор хэхэ, мүн ехээр урдаhан hайрамые ямар нэгэ хонхор газарта тогтоогоод, ДДН-70, ДДН-100 гү, али бүлүүр станци тэндэнь тодхожо, тэрэ үhыень добо дээгүүр тараабал, горитой таряалан үндалуулагдаха.

Теэд олонхи ажахынуудта иимэ арга боломжо хүсэд хэрэглэгдэнэгүй. Хабар саhанай хайлажа, hайрамай түлэг урдажа эхилхэдэ олонхи ушарта тэрэниие тогтоохо баалнууд хэгдээгүй, ханаабуд татагдаагүй, техникэшье бэлэн болгогдоогүй байдагынь харамтай. Үнэндөө, энэ хэды ехэ шухала хэрэгтэй уhан дэмы урдажа арилна гээшэб.

Саашань хабарай үедэ газар хайшан гэжэ зүбөөр, ашаг үрэ гарахаар уhалха тухай тогтожо хэлэхэ хүсэлтэйб.

Буряадай туршалгын-мелиоративна станциин мэргэжэлтэдэй олон жэлэй шэнжэлгэ, ажаглалтанууд дээрэhээ харахада, манай эндэхи хахалагдадаг таряалангай газарай дээрэхи үрэжэлтэй хүрьhэниинь ехэнхидээ нимгэн, тэрэнэйнгээ доро жэжэ хайр шулуутай байдаг. Энээнhээ урагша тиимэ газарые хабар нэгэ дахин уhалаад, ямар нэгэ ургамал тарихадаа зундаа үшөө 2—3 дахин hайнаар уhалхадал таатай гэжэ тоологдодог hэн. Иимэ уhалуурийн ашаг үрэ бага байна. Юуб гэхэдэ, үрэжэлтэй хүрьhэнэйнь нимгэн, доро хайр шулуутай газарта уhаниинь удаан тогтоногүй, доошоо орошоно бшуу.

Тиимэhээ иимэ полинуудта овощ гү, али куузику, хартаабха, кукуруза гэхэ мэтэые таряа hаа, хабартаа-зундаа хура бороогой хэр ороhые хараада абажа байгаад, 8—10 дахин уhалха хэрэгтэй. Жэшээнь, куузикугай ургасые зундаа — 7—14 дахин, хартаабхые — 8, кукурузые — 7—9, горох обёосой холисо тарилгые 6 дахин уhалхада өөрэгүй. Тиихэдээ ургамалай эшэ набшын hая гараад байхада, гектарай 100—130 кубометр уhанай хүртэхөөр нормотойгоор уhалаад, удаань ургамалай түлэг ургажа байха үедэ бүри ехээр, гектарай 300—350 кубометр уhанай хүртэхөөр үндалуулха шухала.

Энээнhээ дан ехээр, ямаршье нормогүйгөөр уhалхада хүрьhэнэй шэмэтэй hайн бодосуудынь угаагдажа, ургамалай үндэhэнhөө бүри доошоо орошодог.

Үрэжэлтэй хүрьhэнэйнь зузаан (тиимэ газар манай эндэ бага ааб даа), хүсэтэй хара хүрьhэтэй полинуудые хабартаа-зундаа уhалхадаа нэгэ доро гектарай 400 кубометрhээ ехэ бэшэ уhанай хүртэхөөр үндалуулхада таарамжатай.

Тэрэшэлэн Кабанскын районой ажахынуудта торфтой холисо хүрьhэтэй, үниихөө хойшо олон жэлэй, мүн нэгэшье жэлэй ногооной ургуулагдадаг газарые гектартань 1000—1100 кубометр уhанай хүртэхөөр уhалдаг гээшэ. Торфыень малтажа, хюhажа абаад, шэнээр ашаглаhан, үшөө зузааргүй хүрьhэтэй газарые уhалхадаа гектарай 200—300 кубометрhээ ехэ бэшэ уhанай хүртэхөөр табиха хэрэгтэй гэжэ тоологдоно.

Гектар бүхэндэ хэды шэнээн уhан оруулагдааб гэжэ ямар аргаар тодорхойлхоб?

Мүнөөнэй уhалалгын машина, агрегадууд нэгэ газартаа байгаад хүдэлхэдөө, час соо хэды шэнээн уhа бүлэн гаргажа, хэды шэнээн газарта тараахаб гэжэ түсгаар нормотой, тэрэнь мэдээтэй байдаг ааб даа. Мүн Давитайн стакан гэдэг түсхай приборнуудые республикын «Зооветснабhаа» худалдажа абаад, уhалуурниин техникэдэ тодхожо, газар уhалалгын нормые зүбөөр тодорхойлхо аргатай байна.

Жэшээлхэдэ, ДДН-100 түхэлэй агрегадые Т-150 түхэлэй тракторта тодхоод газар уhалхадаа, тэндээ гектарай 300 кубометр уhа сасаха нормотой hаань, тэрэ агрегат час соо hаадгүй хүдэлхэдөө 1,22 гектар газар уhалха болоно. Харин гектарай 200 кубометр уhанай сасагдаха нормотой hаань, тэрэ час соо 2,4 гектар үндалуулха болоно.

Элдэб янзын хүрьhэтэй газарые тааруу зүб нормоор, тэндэхи шиниг нойтыень хараада абажа уhалхадал hайн ургаса хуряагдадаг байна. Манай туршалгын-мелиоративна станциинхид нёдондо Үдэ голой эрье шадархи таряалан дээрэ агротехникын бүхы заабариие наринаар сахижа, тарилга хээд, дээрэ дурсагдаhан нормоор тэрэнээ уhалаад байхадаа, гектарай 30—35 центнер шэниисэ, 300 центнер горох-обёосой ногоон намаа, 400 центнерhээ дээшэ кукурузын ногоо, 500 центнер куузику, 165 центнер хартаабха хуряажа абаа юм.

Торфтой, органическа үтэгжүүлгэ оруулагдаhан газарые иигэжэ уhалхада бүришье hайн ургаса абтана. Олон жэлэй залаата ногоо тариhан тиимэ газарай ургасые иимээр уhалаад, зун соо үбhыень хоёр дахин сабшажа, гектарай 75 центнер үбhэ абаабди. Мүн гектар бүхэнhөө 45 центнер ешмээнэй ороohон сохигдоо.

Энэмнай миил туршалгын жааханууд деляна дээрэhээ бэшэ, харин юрын лэ полинууд дээрэhээ хуряагдаа бшуу. Ингээд ерэхэдээ хабар-зунай уhалууриие зүбөөр эмхидхээд, ургамалые нормын ёhоор шиниг нойтоор хангаад байбал, ямаршье газарhаа үндэр баян ургаса абаха арга бии гээшэ.

Гэбэшье хабар-зунай үедэ таряалан, сабшалангай газарые оло дахин уhалха бүри ажалайнь гаргаша дээшэлхэ, абтаhан продукциин өөрынь үнэ сэнгые хэзээшье ехэ болгохо юм ааб даа. Теэд энэнь үндэр ургасаар харюулагдаха, эсэстээ малай тэжээл бэдэржэ, холын область, хизаарнуудта ошоhонhоо, тэрэниие тэндэhээ зөөhэнhөө hуулгүй дээрэ болохо бшуу.

В. ХАЙНАЦКИЙ,
Буряадай туршалгын-мелиоративна станциин научна хүдэлмэрилэгшэ, хүдөө ажахын эрдэмэй кандидат.

АГУУЕХЭ КОМПОЗИТОРАЙ НЭРЭМЖЭТЭ

ТАМБОВ. Областной филармонидо Сергей Рахманиновай хүгжэм hая зэдэлээ. Ородой агууехэ композиторай түрэhөөр 110 жэлэй ойдо зорюулагдаhан хүгжэмтэ фестиваль эндэ нээгдэhэн байна.

Рахманиновай ажабайдал болон зохёол бүтээлнүүд Тамбовой газар дайдатай холбоотой байhан. Һамгаhайнь түрэлхидэй ажаhуудаг байhан эндэхи Ивановка тосхондо олон жэлэй туршада тэрэ ерэдэг hэн. Эндэ тэрэ олон гайхамшагта бүтээлнүүдэй байгуулhан намтартай. Мүнөө эндэ композиторай дурасхаалай музей нээгдэнхэй.

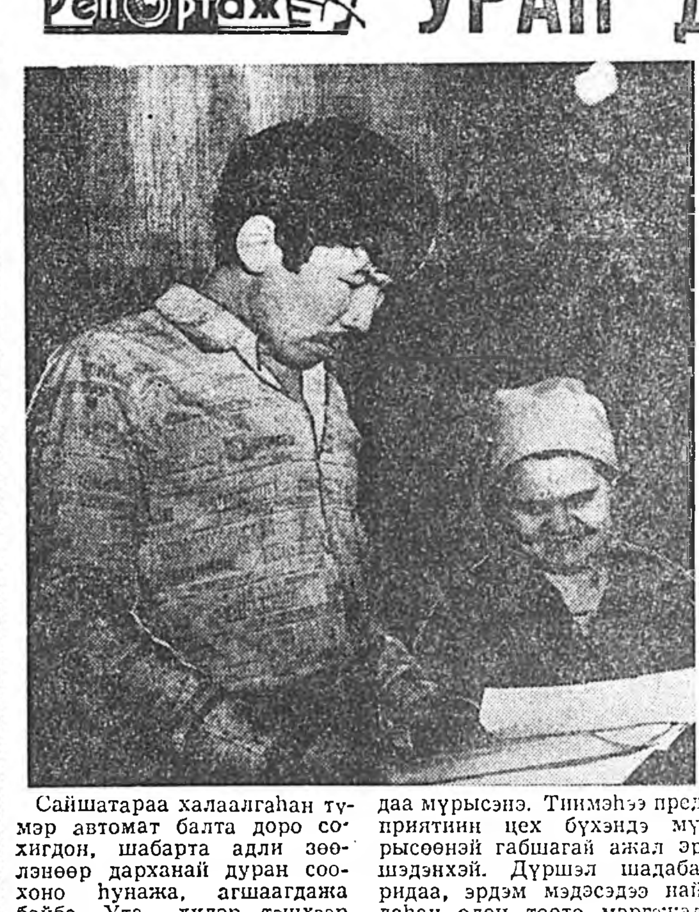
Фестивальда Москвагаh, ороной бусад городуудай мэдээжэ коллективүүд гүйсэд хэгшэд хабаадалсана. Композиторай нэрые зүүжэ ябадаг эндэхи хүгжэмэй училищиин багшанар ба hурагшад hайндэртэ түсхай программа бэлдэhэн байгаа.

Түс фестиваль нюниин тэн болотор үргэлжэлхэ. Ивановка тосхондо ехэ hайндэрөөр түгэсэхэ байна.

(ТАСС).

РЕПОРТАЖ

УРАН ДАРХАШУУЛАЙ УРИЛДАН

Сайшатараа халаалгаhан түмэр автомат балта доро сохигдон, шабарта адли зөөлэнөөр дарханай дуран соохоно hунажа, агшаагдажа байба. Ута хүдэр тэшхээр улаан түмэр хабшан бариhан түмэршэ дархан аяар тонно шэгнүүртэй адар томо балтын үргэгдөөдхихэлөөр тэрэнээ урбуулжа, эрьюулжэ байжа дабтуулна. Хажуудахи туhалагшань баhа нэгэ гонзогор улаан түмэр бэлдэнхэй зогсоно. Балта жолоодожо hууhан машинист түмэршэ дарханай хүдэлсэ бүхэниие, түмэрэй эрьелдэсэ, урбалдасые алдангүйгөөр угаа оншотойгоор сохино. Түмэршэ дархашуулай хүдэлмэриие ажаглан харагшад тээ саанахана зогсонхой.

Ингэжэ Улаан-Үдын локомотив-вагон заhабарилгын заводой кузнечнэ цехтэ дээдэ гарай мэргэжэлтэдэй дунда жэл бүри үнгэргэгдэдэг заншалта конкурс эхилбэ. Заводой бүхы хүдэлмэришэд «Эрхим токарь», «Эрхим слесарь», «Эрхим гагнууршан»... фрезеровщик, түмэршэ дархан, хабсаргагша, шэрдэгшэ, изолировщица, укладчик» гэхэ мэтэ үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө өөhэд дундаа мүрысэнэ. Тиимэhээ предприятиин цех бүхэндэ мүрысөөнэй габшагай ажал эршэдэнхэй. Дүршэл шадабаридаа, эрдэм мэдэсэдээ найдаhан олон тоото мэргэжэлтэд мүрысөөнэй охин соогуур түрүү hуури эзэлхын түлөө тэмсэнэ. Илангаяа эндэ, кузнечнэ цехтэ, габшагай ажал орьёлно. Н. В. Трофимовай хүтэлбэрилдэг түмэршэ дархашуулай бригада мэнэ hаяхан тепловозой валик хэжэ дүүргэбэ. Ажалай ветерануудай hуурине комсомол залуушуулай бригада эзэлнэ. Бригадир Ж. Р. Бадмаев уридшалан зэр зэмсэгээ бэлдээдхибэ. Автомат балтын машинист В. П. Кухтина бэлэн болоhоноо мэдүүлбэ. Түмэршэ дархан А. И. Смирнов улаан дүлөөр соробхилжо байhан пээшэнhээ метр шахуу үта аад, хамсыта гарай зэргэ бүдүүн сайбар улаан түмэрые хабшуураар саб шүүрэн абаад, дүшэ дээрээ табяадхиба...

Тэдэнhээ тээ наанахана дүхэригтэ зогсоhон суг хүдэлдэг нүхэдынь мүрысэгшэдэй ажалда сэгнэлтэ үгэхэ түсхай комиссиин хажууда зогсоhон миниие хойноhоо:

— Һэй! Жаргал Раднаевич! Уран дарханай дээдэ мэргэжэл харуулаадхил даа!

— Валентина Павловна! Жаргалаал хараарай! Үлүү сохилто бү хэ!

— Ши, Александр Иванович, шамдуухан хүдэлыш — түмэршин хүрэшэхэл! — гэхэ мэтээр шог зугаатайгаар тэдэнээ зоригжуулна, зүбшэл заабари үгэнэ. Дундаа мүрысэжэ байгаашье hаа, нүхэдтөө hанаагаа зобохо, алдуу эндүүень заажа үгэхэ hайн hайхан заншалтай, түрүү үзэл бодолтой зон байна гэжэ тэдээн тухай бахархан hанажа байгаа hэм.

Александрай дүшэ дээрэ табиhан улаан түмэрые Жаргал хэмжүүрлээд, дээрэнь сабшуураа табяадхиба. Валентина Николаевна балтаяа дүмүүхэнээр халта хүргөөд, түмэр дээрэ сараа гаргаhанайнгаа удаа «тэс» гэтэр шангахананаар буулгажархиба. Юрын алхаар хадааhа шаахадаа абаhаар шангаар сохидоггүй, түрүүшээр хадагдаха газартань онобшотойгоор торгоод, удаадахи сохилтоёо хүсэтэйгоор буулгадаг ха юм. Эгээл тиимээр тонныи балтые гарай алхадал адляар хүдэлгэжэ байhан энэ эхэнэрэй шадабаряар урмашан баясажа байбаб.

Улаан түмэр гурбан хуби боложо таhарба. Бригадирай туhалагша үлүү гараhан таhархайень түсхай хайрсаг руу хаяба. Энэ үедэнь Жаргал гонзогорхон улаан түмэрөө дүшэ дээрэ утаашань сохиюулаад, хүндэлэн хэбтүүлжэ, нэгэ талыень дүшын газаа тээ гарган тэшхээр бариба. Толгойгоо дохижо, тэмдэг үгэхэлөөрнь машинист хойно хойноhоонь сохижо эхилбэ. Сохисынь хүсэтэй гээшэнь. «Тэс-тэс-тэс!» Түмэршэ дархан сохисо бүхэнэйнь хоорондо түмэроо эрьюулээд лэ үгэнэ. Дарханай хүдэлсэ бүхэн бодомжологдоhон, нэгэшье үлүү юумэн үгы, тэрэнэй баян дүршэл мэдэгдэнэ. «Тэс-тэс!» Түмэр хараhаар байтар нарин, ута болоно. Хоёрдохи дарханиинь ямаршьеб зэмсэг таг дээрэhээ абаба. Ута эшэтэй тэбхэр хара зэмсэг зааража, нэгэ талада булсуутай болоhон түмэр тэрэ талаараа хабшуулагдаба. Хэбтэ сохихонь хаш гэжэ тухайлнаб. Зүб даа, тэндэhээ гарахадаа зургаан самсаалтай томо шүрэбтэл адли түхэлтэй болошонхой байба. Һүүлээрнь ондоо хэбтэ сохижо эхилбэ. Энэ удаа түмэрэй толгойhоо бэшэ талыень түсхай хэмжүүрээр монсойлгожо, булса сулсыень заhаба, сэхэлбэ. Һөөм хахад утатай, зургаан самсаалтай оглёобын шэнээн бүдүүн шулуун шала дээрэ унаба. Энэ хадаа хахад фабрикат боложо гаргагдаба. Ингэжэ гурбан валик 3,07 минутын туршада бүтээгдэнэ.

— Бэрхэш, Жаргал!

— Саня, шангалалши!

— Валентина Павловна бэрхэ даа...

— Эдэнэр бүхэли hүниндөө хүдэлhэн аад, Трофимовай бригадые булиба ха, — гэжэ байжа нүхэдынь магтана, дундаа хөөрэлдэнэ.

Жаргал малгайгаа абажа, халуудажа хүлhэн болошоhон магнайгаа хүдэр гарайнгаа араар аршаад, бахаа ханангяар энеэбхилбэ. Бүхы анхаралаа тэдэнэй хүдэлмэридэ, хүдэлсэ, балтын сохисо бүхэндэ хандуулжа, габшагай ажалдань шунашоод, өөрөө мүрысэжэ байhандал зүрхөө хүдэлгэжэ байhан бишье бэеэ hула табижа, hанаагаа амарhандал болобоб.

Автомадаар хүдэлдэг тонно балтын хүдэлсэ соо мүрысэhэн А. П. Изюрьевэй, В. Н. Пушкарёвой хүтэлбэрилдэг бригаданууд дүршэлтэй бэрхэ дархашуул байhанаа мүн лэ харуулаа. Тиихэдэ П. Е. Имеевэй, А. А. Гергушкинай коллективүүд хоёр тонно балтын шестерня бүтээлгэ дээрэ мүрысэжэ, хаба шадалаа, бэлиг шадабаряа туршалсаба.

Удаань конкурсдо хабаадагшад теоретическэ мэдэсэеэ мүрысэhэн байна. Түмэршэ дархашуул комиссиин гэшүүдэй асуудалнуудта харюусаа. Эндэ тэдэнэй теоретическэ гүнзэгы мэдэсэ элирнэ. Яагаад түмэрэй шанар мэдэхэб, ямар сортын түмэрые зөөлэртэрнь, улайлгахын түлөө (хайлуулжархингүйгөөр) хэды шэнээн температура хэрэгтэйб, тэрэниие деталь болгохын тулада хэды тоннын балта ямар хүсэтэйгоор хэрэглэгдэхэ ёhотойб, халаагдаhан металл таhа сабшалгада ямар шанартай зэмсэг хэрэгтэйб, мүн яагаад ажалаа эмхидхэхэб (түмэршэ дарх[illegible] хоёр түсхай [illegible] бэе бэеэ ойлго[illegible] дээрэ гэнэ усал[illegible] гылхэб гэхэ мэ[illegible] нуудта дархашу[illegible] торонгүй харюу[illegible] бахархан баяр[illegible]

Мүрысөөнэй д[illegible] солходоо, коми[illegible] хэды шэнээн [illegible] ямар шанартай[illegible] гаргагдааб, аж[illegible] раар эмхидхэгд[illegible] рэ усал hэрг[illegible] сахигдааб, мүн [illegible] тическэ мэдэсэ[illegible] наринаар шал[illegible] шуулай хүдэл[illegible] бүхы юумэндэ [illegible] тэйгээр ханда[illegible] баллына систем[illegible] сэнь согсолно.

Тингэжэ Жарг[illegible] Бадмаев залуу[illegible] даhаа түрүү [illegible] предприяти дот[illegible] гэhэн үндэр [illegible] хүртэбэ. Энэ [illegible] да чемпионой [illegible] зүүлгэжэ, 1-дэх[illegible] лом, 40 түхэр[illegible] гадынь гэшүүд[illegible] тань 20, 15 т[illegible] шан барюулаг[illegible] та халта гартаh[illegible] донович Имеев[illegible] гада тус туста[illegible] түхэригэй мүнг[illegible] төө. Тиихэдэ [illegible] рануудай дунд[illegible] Васильевич Тро[illegible] гада түрүүлбэ.

Заводой мех[illegible] хэй улаан була[illegible] курсдо хабаад[illegible] жа, баяр ёhо[illegible] байдалда мүры[illegible] шад шагнагдаба[illegible] дой бэшэ мэргэ[illegible] даhаа бэлиг [illegible] конкурсдо шал[illegible] мэрнишэдые мү[illegible] тай. Гагнуурша[illegible] пяев, локомот[illegible] дэгшэ Е. Ф. А[illegible] мотчик А. В. [illegible] карь С. А. Ал[illegible] ровщик И. К. [illegible] сарь Ю. С. М[illegible] бусад чемпион[illegible] тээр ба мүнгэ[illegible]

Ц. ЦЫРЕ[illegible]

ЗУРАГ ДЭЭР[illegible] маев мүрысөө[illegible] бүтээхэ детал[illegible] хаража байна.

А. ШОЙЖОЛО[illegible]

АЖАЛАЙ БААТАРШАЛГЫН ЗАМ

ШЭНЭ ГЭРНҮҮДЫЕ ТОЛЛОНО

БАМ-ай Баруун участогай хүүргэ барингшад шэнэ гэрнүүдые толложо эхилээ. Усть-Кут тосхондо тэдэнэртэ болбосон түхэлтэй гэрнүүд бодхоогдонхой.

— Лено мүрэнhөө Кодарска шэлэ хүрэтэр түмэр замай барилгада дайралдадаг гол мүрэнүүд дээгүүр хүүргэнүүдые бариха зорилгоёо манай коллектив бэелүүлхэ дүтэлөө, гэбэшье хэхэ юумэмнай үшөөл ехэ, — гэжэ «Мостострой-9» трестые эрхилэгшэ И. Рассказов хэлэнэ. — Жэшээнь, Дээдэ-Ленын территориально-үйлэдбэриин ерээдүйн комплексын түбтэ — гансахан Усть-Кут тосхондо хэдэн миллион түхэригэй хүдэлмэри хэхэ болонобди.

Автомобилиин харгынууд дээгүүр хүүргэнүүдые, гол мүрэнэй портнуудта причалай ханануудые барихабди. Тиимэhээ мэргэжэлтэдые тогтоожо хүдэлгэхын тулада саг үргэлжын гэр байра баринабди.

Түмэр замай ашаглагшадтай хамтаржа, хүүргэ барингшад гэр байра болон социально-соёлой барилганудые бодхоодог юм. Энэнь хүдэлмэриие түргэдхэдэг, hургуулида ороодуй хүүгэдэй эмхи зургаануудай асуудалнуудые амжалтатайгаар шиидхэхэдэ туhалдаг юм.

Звезднодо, Ульканда, Шэнэ Уоянда болон түмэр замай бусад участогуудта хүүргэ барингшад мэнэ hаяар шэнэ гэрнүүдые толлохо байна.

Усть- Кут.
Эрхүүгэй область.

ШЭНЭ ҮЙЛСЭ

Түмэр замай hуурин тосхонуудай нэгэндэ—Эворондо шэнэ үйлсэ бии болгогдобо. Табан жэлэй саада тээ БАМ-ай Зүүн участогта ерэhэн барилгашадай хүндэлэлдэ «Алтайска» гэжэ тэрэниие нэрлээ hэн.

Алтайн түлөөлэгшэд тайгын түрүүшын десанттай хамта эндэ ерэhэн юм. Тэдэнэр модо отолдог, харгы баридаг, промышленна бааза байгуулдаг байгаа. Саг үргэлжын hуурин тосхон бариха сагай хүрэжэ ерэхэдэ, тэдэнэр модошо дархашуулай, бетонщигуудай түрүүшын комплексно бригада эмхидхээ hэн.

Коммунист С. Кобзев бригадые толгойлоо. Тэрэнэй хүбүүн Алексей звеное даагшаар томилогдоо hэн. «Гэр бүлын» коллективтэ бригадирай hамган, байшангуудые шэмэглэн гоёодог шадабаритан Евгения Дмитриевна хүдэлдэг юм. Шэнэ үйлсэдэ баригдаhан хорин гэрэй туд бүхэндэнь хүдэлмэришэ гэр бүлын ажалай горитой хубита бии.

Эворон,

Хабаровска хизаар.

ДУЛААГААР ХАНГАА

Хүсэ ехэтэй котельнэ Дипкун гэжэ hуурин тосхоной байрын гэрнүүд болон үйлэдбэриин барилгануудые дулаагаар хангаба. Түмэр замшадай шефүүдынь — барилга - хабсаралгын «Подмосковье» поездын коллектив тэрэниие бараа.

Энээнэй урда тээ БАМ-ай олохон коллективүүд гансал өөhэдынгөө хэрэглэмжэдэ багахан котельнэ баридаг заншалтай байhан юм. Харин Дипкунда тиигээгүй — шэнэ котельнын хоёр агрегадай туд бүхэниинь 35 мянган хүн зонтой хотые дулаагаар хангаха аргатай. Харин хотын хүн зоной арба дахин олошорходошье, дулаан дуталдахагүй бшуу.

Иимэрхүү аргын булюу hайн талань мүнөөнhөө харагдана. Байрын гэрнүүд болон промышленна барилгануудай хажуугаар бодхоогдожо байгаа байшангууд, hургуули, станциин комплексын байшангууд теплосетьдэ холбогдоо. Харин энэнь тэдэнэй барилгые горитой түргэдхэхэ арга олгохо байна.

Дипкун,
БАМ-ай Түбэй участок.

ТҮСЭБ[illegible]
ГАД[illegible]

Бэшүүрэй ра[illegible] беда» колхоз[illegible] энэ жэлэй түр[illegible] нүүдhээ [illegible] ажаллажа эхил[illegible] нэр hү hаа[illegible] кварталайнгаа [illegible] үлүүлэн дүүр[illegible] али даабари[illegible] 309 центнер [illegible] Һү hаалин ф[illegible] hаалишад үнг[illegible] hарада 915 [illegible] сагаан эдеэ [illegible] жэ, түсөбөө [illegible] дүүргэhэн бай[illegible] гаая П. Т. Пр[illegible] З. В. Бабош[illegible] Быковэй [illegible] коллективүүд[illegible] гэлтэдэ ехэх[illegible] оруулаа.

В. Б[illegible]

УРДАХИ ЗОРИЛГОНУУДНАЙ ЕХЭ

гүй. Городоймнай аптекэнүүд жэлтэй болоогүй үхибүүдтэ, дайнай ветеранууд болон инвалидуудта хэрэгтэй эмүүдые түлөөһэгүйгөөр үгэдэг гээшэ.

Дайнай инвалидууд, пенсионернүүд болон зарим бусад үбшэнтэндэ аптекын хүдэлмэрилэгшэд эм гэртэнь асаржа үгэдэг, мүн телефоноор захилнуудые абажа, эмүүдые бэлдэдэг гуримтай юм. Аптекэнүүд доторoo ариг сэбэрые сахиха гээшэ манай нангин уялга. Врачай рецептээр түргэнөөр, зүбөөр, һайнаар үбшэнтэниие хангаха гэжэ манай мэдэлэй аптекынхид бултадаа оролдоно. Врачай бэшэһэн рецептээр лэ эмүүд үбшэнтэндэ үгтэдэг гээшэ. Фармацевт эмшэлэгшэ врачта үбшэнтэниие аргалхадань, түрүүшын туһалагша болоно гэжэ мартаха ёһогүйбди. Тиимэһээ манай коллективүүдтэ энэ талаар олон тоото мэдээсэл, лекци, хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэжэ байдаг. Жэшээнь, 1982 оной туршада город соомнай үнгэргэгдэһэн 18 конференцидэ врачууд олоороо хабаадалсаһан байна. Хүн зониие эм домоор хангаха талаар үзэгдэдэг дутагдалнуудаа усадхажа, саашадаа ажал хүдэлмэрээ һайнаар эмхидхэхэ, шэнэ аргануудые олоор нэбтэрүүлхэ, мүн шэнэ, һайн шанартай эмүүдые гаргаха тухай асуудалнууд энэ конференцинууд дээрэ хэлсэгдэһэн юм.

Аптекэ бүхэндэ мэдээсэлэй албан эмхидхэгдэнхэй. Ямар эмэй ямар аптекэдэ бии, үгы тухай, худалдаанда байһан ондоо ямар эмээр тэрэниие һэлгэжэ болохоб гэһэн мэдээсэл энэ албан үгэдэг.

Врачуудай болон фармацевтнүүдэй эрдэм мэдэсээ дээшэлүүлгын 16 кабинет эмхидхэгдэнхэй. Гэбэшье эмнэлгэ-һэргылэмжын эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд энэ хэрэгтэ анхаралаа ехээр хандуулнагүй, кабинедүүдэй байра байдалаар һонирхоногүй, ажалыень һайжаруулха талаар оролдолго гарганагүй гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. 1-дэхи, 2-дохи, 4-дэхи поликлиникэнүүдэй, республиканска больницын врачнар сүлөө сагүгы гэһэн шалтаг бараад, эдэ кабинедүүдтэмнай үсөөнөөр ерэдэг гээшэ. Тиигэжэ тэдэнэр шэнээр ороһон эмүүд тухай мэдээсэл абанагүй, аптекэнүүдэй ажалаар һонирхоногүй.

Энээн дээрэһээ хараад үзэхэдэ, эмүүдые зүбөөр хэрэглэхэ, тарааха зорилготойгоор эмхидхэгдэһэн комиссинүүд муугаар хүдэлнэ гэжэ хэлэхээр. Илангаяа хүүгэдэй 2-дохи, мүн республиканска больницын дэргэдэхи комиссинууд оролдолго гарганагүй. Хүүгэдэй 2-дохи больницын хүдэлмэрилэгшэд эрдэм мэдэсээ дээшэлүүлхэ кабинедүүдтэ ябажа, ямар юумэнэй хэрэгтэйень элирүүлдэггүй дээрэһээ ямар эмүүдые абахаяа мэдэдэггүй. Республиканска больницын дэргэдэхи комисси мүн лэ иимэрхүү байдалтай. Тезд зохихо хэмжээнүүдые абанагүй. Элүүр энхые хамгаалгын городской таһагай болон Аптекэнүүдэй управлениин нёдондо жэлдэ үнгэргэһэн хамтын суглаан дээрэ энэ асуудал табигдаһан байна. Гэбэшье эмүүдые зүбөөр хэрэглэхэ, тарааха талаар эмхидхэгдэһэн комиссинууд хүдэлмэрээ һайжаруулнагүй гэжэ тэмдэглэгдэнэ.

Город соомнай нюдэнэй шэл бэлдэдэг «Оптика» магазин, 76-дахи, 9-дэхи аптекэнүүдэй дэргэдэхи таһагууд хүдэлнэ. Шэл бэлдэлгын болзор гурба. харин инвалидуудай болон үхибүүдэй захилнуудай болзор нэгэ үдэр гэжэ тоологдодог. Теэд үнэн дээрээ магазинай уйтан дээрэһээ энэ болзор сахигданагүй.

Һүүлэй жэлнүүдтэ эм домто ургамалнуудые суглуулга ажал хэрэгтэмнай ехэхэн һуури эзэлдэг болонхой. Аптекэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд өөһэдынгөө хүсөөр, мүн һургуулиин һурагшадые, пенсионернүүдые, хүн зониие энэ хэрэгтэ хабаадуулан, эм домто ургамалнуудые суглуулна. Тиигэжэ 1982 ондо эм домдо ородог ургамалнуудые суглуулха түсэбөө республикымнай аптекэнүүд 106 процент дүүргэжэ шадаһан байна. Аптекэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд эмхидхэлэй болон ойлгуулламжын хүдэлмэри хүн зоной дунда ябуулһан, радио болон телевизорээр үгэ хэлэһэн, республиканска газетэнүүдтэшье бэшэһэн байна.

Эм домто ургамалнуудые яажа суглуулха, хэзээ ямар ургамал абаха, ямар аргаар хатааха тухай зүбшэлнүүд городоймнай бүхы аптекэнүүдтэ бии. Энэ асуудалаар олон тоото ханын газетэнүүд, плакадууд гаргагдана. 15-дахи, 84-дэхи аптекэнүүдтэ эм домдо ородог ургамалнуудай выставкэнүүд эмхидхэгдэнхэй.

Аптекэнүүдэй хоорондо социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй. 1982 оной социалис мүрысөөндэ 84-дэхи аптекэ шалгаржа гараа һэн. Энэ аптекые «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденто, «СССР-эй элүүр энхые хамгаалгын отличник» Ксения Степановна Хадыкова хүтэлбэрилдэг. Альбина Михайловна Козулинагай хүтэлбэрилдэг нэгэдэхи аптекынхид хоёрдохи һуурида гараа һэн.

Олон жэлдэ ажаллажа, дүй дүршэлөөр баян болоһон, ажалша бэрхэ хүнүүд аптекэнүүдтэмнай олон юм. Тэдэнэй дунда М. В. Малых, А. Б. Апханов, П. Д. Раднаев, С. И. Макарова болон бусадые дурдахаар.

Гэбэшье амжалтануудаймнай хажуугаар дутуу дунданууд үшөөл үзэгдэһөөр. Жэшээнь 33-дахи, 43-дахи, 19-дэхи аптекэнүүдтэ ариг сэбэрые сахилга сагай эрилтэдэ хүрэнэгүй. Аптекэнүүдэй хүдэлмэриие саашадань һайжаруулхын тулада, эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдэй туһаламжа хэрэгтэй. Тиигэжэл хамтын хүсэндэ түшэглэн ажал хүдэлмэрээ эмхидхэжэ, хүн зониие эм домоор гүйсэд һайнаар хангаха зорилготойбди.

И. ТРОФИМОВА,
Аптекэнүүдэй управлениин худалдаа наймаанай таһагай начальник.

ХАТАР НААДАН, ХОНГЁО ДУУН

ай гүрэнэй оперо бо-
ледэй академическэ
айшан соо Улаан-Үдэ
оветскэ районой уран
коллективүүдэй ту-
харалга һая болобо.
республикымнай бай-
аар 60 жэлэй ойдо
даһан энэ харалгын
а удхаараа ойн бая-
ялтэй. Концертын
онууд Ж. Дандаров,
енова, хэдэн хор-
балетмейстернүүдтэй
нирхолтой программа
тула яһала оролдоо.
скэ районой дэбисхэр
ршодог фабрика, за-
, дээдэ ба тусхай
ургуулинуудай коллек-
айн баярай харалгада
эдэбхитэйгээр ха-
Жэшээлхэдэ, «Электро-
заводой, авиапред-
, багшанарай ба тех-
ска институдуудай,
икын Дотоодын хэрэ-
министерствын уран
нааданай коллекти-
он хүнэй хабаадалга-
мернүүдээрээ шалгар-
айна. «Электромашина»
эхэнэрнүүд «Мойһон»,
хан сэргэ» гэжэ дуу-
, мүн лэ тэрэ заводой
екарь Т. Смоляник
адай «Вниз по Волге
эжэ дууе шадамараар
ее. Дуушадай үмдэһэн
ншье үзэмжэтэй гоёор
а.
ционно предприятиин
абан номер концер-
граммада абтаа. Лет-
үүдэй үмдэдэг хубса-

һаараа байжа гүйсэдхэһэн «Безымянные высоты», эхэнэрнүүдэйнь «Найдал» гэжэ бүлэгэй гүйсэдхэһэн «Осенний сад», бултанайнь хамтадаа дуулаһан «Бидэ БАМ баринабди» гэһэн дуунууд һүр жабхалантайгаар зэдэлжэ, олоной һайшаалда хүртэһэн байна.

РСФСР-эй соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ, Буряадай АССР-эй габьяата артист С. Доржиевай хүтэлбэрилдэг «Байгалай долгинууд» гэжэ ансамбль (багшанарай институт) республика соогоошье, мүн гадуургшье суурханхай гээшэ ааб даа. Тэрэнэй хатаршад болон дуушадай гүйсэдхэһэн зүйлнүүд бусадайхидһаа онсо шалгаржа, хаража һуухада, ёһотойл нюдэнэй хужар болоно гэжэ тэмдэглэхэ дуран хүрэнэ. Владлен Пантаевай «Тэнгэриин одон», В. Дамбаевай «Хабарай наран» гэжэ дуунуудые «Байгалай долгинуудай» басагад, хүбүүд хоолойгоо тааруулан абъяастай бэрхээр дуулажа, шэхэнэй шэмэг, сээжын зугаа асарһан байна. Тиихэдэ уян нугархай бэетэй, нахис хотос гэшхэдэлтэй хатаршадайнь бэрхэнүүд гээшэнь. Богонёор хэлэхэдэ, Буряадай гүрэнэй Д. Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдай олоной үзэмжэдэ табиһан бүхы номернууд эрхим һайн бэлэдхэлтэйгээ дахинаа харуулаа. Хүнгэн солбон, шогтой хухюу студентнэртэйгээ зэргэ багшанар С. Евдокимова, Л. Нимаева, Л. Яковлева, С. Будаева гэгшэд өөһэдынгөө дуратай «Кнопочки баянные» гэжэ дуу онсо һайханаар гүйсэдхэжэ, студентнэртээ һайн жэшээ харуулба.

Удаадахи дээдэ һургуули— Зүүн Сибириин технологическа институт хатар нааданда абъяастай басагадаараа омогорхомо болоо юм байна. Хүтэлбэрилэгшэдынь — М. Антипина, Г. Кривулина гэгшэд энэ талаар яһала ехээр оролдоо гээшэ ха. Тэдэнэрэй хүсөөр найруулан табигдаһан ород, хойто зүгэй арадуудай, Закарпатиин хатарнууд һонирхолтой байгаа. Хубсаһа хунарайньшье талаар хэлэхэ болоо һаа, мүн лэ гоё, удхаараа таарама костюмуудтай байгаа гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Саашань хэлэхэдэ, А. Балдаевагай хүтэлбэрилдэг «Магтаал», В. Николаевагай хүтэлбэрилдэг «Уряал» гэжэ фольклорно ансамбльнууд суглааргшадай анхаралые ехээр татаа. Хэнэйшье мэдэһээр, «Магтаал» гэжэ ансамблиин эмхидхэгдэһээр 6—7 жэл үнгэрөө. Энэ сагай хугасаа соо коллектив һайса дүршэжэ, шадабари ехэтэй болохо ёһотой байгаа. Теэд һүүлэй үедэ ансамблиин коллектив зохёохы талаараа ургаагүй, үнөөхил хэмжээн соогоо үлэшэнхэй байна. Харин тиихэдэ эмхидхэлэй хүдэлмэри миил нэгэ жэлдэ гаража, олон харагшадай, эрилтэ ехэтэй жюрин урда түрүүшынхеэ гараһан «Уряал» ансамблиин коллектив гансата һайшаагдажа, найдан түшэглэмөөр фольклорно ансамбль болон ургажа байһанаа харуулба.

В. ТОКТОХОЕВА,
манай корр.

«БУРЯАД ҮНЭН» газетэдэ бэшэһэнэй һүүлээр

СОЁЛОЙ БАЙШАНГАЙ ГАЛНУУД ЯЛАРНА

Иимэ гаршагтай статья байгша оной мартын 3-да манай газетэдэ толилогдоо һэн. Бэшүүрэй районой түбэй Соёлой байшангай дэргэдэ хоорой, хореографическа кружогууд, «Улыбка» гэжэ хүүгэдэй ансамбль, мүн агитбригада хүдэлнэ. Гэбэшье транспорт үгы гэһэн шалтаг бараад, агитбригадань малшадые ханганагүй. Тиихэдэ соёлой байшан гоё һайханаар шэмэглэгдээгүй, капитальна заһабарилгада орохо болоһоор үнинэй гэжэ тэндэ хэлэгдэһэн байгаа.

Арадай депутадуудай Бэшүүрэй районой Совдэй гүйсэдкомой соёлой таһагые даагша Н. П. Слепнева газетымнай редакцида иимэ харюу эльгээбэ:

«Танай газетэдэ толилогдоһон статья районой Совдэй гүйсэдкомой соёлой таһагта хэлсэгдээ. Тэндэ дурсагдаһан дутагдалнууд зүбтэ тоологдоо, тэрэниие усадхаха талаар хэмжээнүүд абтажа байна. Районд омнай уран һайханай мастерской нээгдээд, Соёлоймнай байшангые шэмэглэжэ эхилээ, агитбригада малшадые хангадаг болоо. Энэ жэлдэ байшандамнай капитальна заһабари хэгдэхээр түсэблэгдэнэ».

Инди СССР хоёрой хоорондо урид хэлсэгдэһэнэй ёһоор Ю. А. Гагаринай нэрэмжэтэ космонавтнуудые бэлдэдэг түбтэ энэдхэг хоёр космонавт совет-энэдхэг хамтын ниидэлгэдэ бэлэдхэл гаража байна.

Энэдхэг космонавтнууд Москватай танилсана. Зураг дээрэ: (баруун гарһаа) космонавтнууд Равиш Мальхотра ба Ракеш Шарма гэр бүлэнүүдтэйгээ Улаан талмай дээрэ.

ТАСС-ай фотохронико.

Уласхоорондын шэнжэлэл

ЭРДЭМТЭДЭЙ ТҮҮХЭТЭ УЯЛГА

СОВЕТ эрдэм ухаанай элитэ ажал ябуулагшадай «Дэлхэйн бүхы эрдэмтэдтэ хандаһан хандалга» дотор хэгдэһэн һүр ехэтэ уряа олон оронуудай эрдэмтэдэй дунда эгээл халуунаар һайшаагдажа, зүбөөр ойлгон дэмжэгдэжэ байна. Теэд ондоошье байха аргань үгы. Манай ерээдүйн ба манай саашанхи үри саданарай ерээдүйн хуби заяанай түүхын тэнсүүр дээрэ мүнөө табигдаад байһаниинь юрэ хэндэшье бэшэ, харин хүн түрэлтэнэй эрдэм ухаанай элдэб һалбаринуудай талаар мэдэсыень үргэдхэхэ хэрэгтэ бүхы наһаяа зорюулһан эдэ хүнүүдтэ һайн мэдээжэ ха юм. Иимэ үедэ эрдэмтэ бүхэн өөрынгөө эрдэм бэлигээр, өөрынгөө һэшхэл бодолоор хүтэлбэрилэгдэн, энэ дэлхэймнай ямар замаар дабшаха ёһотойб—стратегическэ шэнэ түхэлэй буу зэбсэгүүдые бүтээн гарган, бэе бэеэ үгы хэхэ зүришэлдөөнэй аюулые улам ехэдхэхэ замаар гү, али буу зэбсэг ехээр гаргалгые хизаарлажа, тэрэниие саашадаа хуряан абаха замаар гэжэ үнэн сэхээр, тодо ойлгосотойгоор мэдүүлхэ ёһотой. Хараа бодолоо иигэжэ тодорхойлго хадаа бүхы хүн түрэлтэнэй урда эрдэмтэдэй оюун бодолой түүхэтэ уялга мүн.

Ядерна буу зэбсэгүүдые хуряан абалга хадаа гүрэнүүд болон арадуудта бодото аюулгүй байдал хангаха и ганса арга зам мүн гэһэн совет эрдэмтэдэй этигэл найдабариие хилын саадахи олохон эрдэмтэд зүб гэжэ тоолоно.

— Совет эрдэм ухаанай ажал ябуулагшадай хандалга эрдэм ухаанай олониитын зүгһөө абтаһан политическэ айхабтар шухала документнүүдэй нэгэн болоно, — гээд эрдэм шэнжэлэлгын хүдэлмэрилэгшэдэй бүхэдэлхэйн федерациин президент, Лионой университедэй профессор Ж-М. Легэ мэдүүлээ. — Үхэл асарха буу зэбсэгүүдэй олошоролгоор һанаагаа зобожо, ядерна дайнай аюулые зайсуулхые оролдожо байһан дэлхэйн үнэн сэхэ бүхы эрдэмтэдэй һанаа бодол ба этигэл найдабарида гүйсэд харюусажа байһанаараа тэрэ хандалга нүлөө ехэтэй байна. Америкын захиргаанай аюулта түсэбүүдээр совет эрдэмтэдэй һанаагаа ехээр зобожо байһан ушар гансахан дэлхэй дээрэ боложо байһан юумэн тушаа гүнзэгыгөөр бодожо үзэхые баадхана бэшэ, харин буу зэбсэг ехээр гаргаха балмад муухай ябуулгые зогсоохо хэрэгтэ өөрынгөө хубитые оруулхын тулада тодорхой алхамуудые хэхэ эрилтэ табина.

Англиин профессор Д. Уилкинсоной тэмдэглэһэнэй ёһоор совет эрдэм ухаанай ажал ябуулагшадай хандалга Великобританиин эрдэмтэдэй дунда эгээл һайн һайхан һанаа сэдьхэлээр угтагдаа. США-гай сэрэгэй-промышленна комплексын заабаряар Сагаан байшан сэрэгэй хүсэнэй талаар СССР-һээ булюу байдалтай болохо һэдэлгэ гарган, буу зэбсэгүүдые ехээр гаргажа үргэлжэлһөөр гээд тэндэ тэмдэглэгдэнэ. Мүнөө тогтнижоод байһан стратегическэ тэнсүүриие эбдэжэ боломо, «ракетэнүүдэй урдаһаа табигдаха» шэнэ зэбсэгүүдые бии болгохо гэһэн Вашингтоной хараа бодол илангаяа аюултай гээд тэрэ тэмдэглээ. Дэлхэйн бүхы эрдэмтэдтэ мүнөө эгээл харюусалгатай үе хүрэжэ ерэбэ. Аюул ехэтэ эдэ түсэбүүдтэ һаад тохёолдуулхын, энэ дэлхэйгээ ядерна дайнай аюулһаа холодуулхын тулада тэдэнэр өөһэдынгөө нүлөөлхы бүхы хүсые хэрэглэхэ ёһотой.

Гарвардска университедэй профессор, оборонын ба буу зэбсэг хуряан абалгын асуудалнуудые шэнжэлдэг, американ институдай хүтэлбэрилэгшэдэй нэгэн Э. Мендельсон гэгшэ совет эрдэмтэдэй һанамжа дурадхалнуудые дэмжэн хэлэхэ зуураа, «ракетэнүүдэй урдаһаа табигдаха» зэбсэгүүдэй туйлай ехэ шэнэ комплекс байгуулха тухай Рейганэй дурадхалые оройдоошье бүтэмжэгүй юумэн гэжэ нэрлээ. Тиимэ дурадхал ядерна зэбсэгые хэрэглэжэ болохо юм гэһэн айхабтар ехэ аюултай бодомжодо түшэглэнэ, зүгөөр ядерна дайнай ямар аймшагтай аюулта хойшолонтой байһаниинь бүгэдэндэ мэдээжэ ха юм гээд тэрэ мэдүүлээ.

Иимэрхүүгээр хэлэгдэһэн юумэнүүдые эндэ олоор тоолоходо болохо. Теэд эдэ бүгэдэ юун тушаа гэршэ боложо үгэнэб гэхэдэ, буу зэбсэгүүд бэшэ, харин буу зэбсэгүүдые, нэн түрүүн ядерна зэбсэгүүдые хуряан абалгын дэлхэйн арадуудта эб найрамдал хангаха байһаниие социалис ба капиталис оронуудай, мүн хүгжэжэ байһан гүрэнүүдэй эрдэмтэд гүнзэгыгөөр ойлгоно.

ВАШИНГТОН ШАХАРДУУ БАЙДАЛЫЕ УЛАМ ДОРОЙТУУЛНА

ИНДИИН океанай талаар тусхай комитедэй хабарай сесси Нью-Йоркдо ООН-ой штаб-квартирада боложо байна. Дурсагдагша океаниие эб найрамдалай ба харилсаа холбооной зоно болгохо хүсэлтэй эндэхи эрье шадарай бэеэ даанхай бүхы оронуудай хабаадалгатайгаар Индиин океанай талаар уласхоорондын конференци зарлалгада бэлдэхэ зорилго тэрэ комитедэй урда табигданхай. ООН-ой Генеральна Ассамблей энэ асуудалаар өөрынгөө шиидхэбэри дотор Индиин океанай уудамда дайн сэрэгтэ бэлдэлгые саашадань үргэдхэхэ ябадалые зогсоожо, эндэхи сэрэгэй баазануудые усадхаха зорилтэ табиһан байха юм.

Гэбэшье энэ регионда эб найрамдалай зоно байгуулха зорилгые бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө бүхы оролдолго, һэдэлгэнүүд США ба НАТО-гай талаар, тэдэнэй союзнигуудай зүгһөө ехэхэн эсэргүүсэлтээр угтагдана. Баруун оронууд Индиин океанай талаар уласхоорондын конференци зарлаха ябадалые бүхы аргаар хойшо татахые, тэрэниие эб найрамдалай, бэе бэедээ этигэл найдалгын зоно болгохо һанамжые зуража хаяхые оролдоно.

Энээнһээ гадна Пентагон Индиин океаниие ядерна зэбсэгүүдээр шэгээтэй ямар нэгэ «американ нуур» шэнги болгохо хүсэлтэй. Дэлхэйн энэ райондо Холбоото Штадуудай өөһэдынгөө милитарис ябуулгануудые эрид эдэбхижүүлһэниинь дэмы бэшэ. Энэ ябуулгынь уг зорилго гэхэдэ, эндэ американ сэрэгэй хүсые шадаал һаа ехээр асаралга болоно. Жэшээнь, «түргэн добтолгын хүсэнүүдэй» ба энэ ехэ зонодо далайн-сэрэгэй хүсэнүүдэй жандармска ябуулгануудые хүтэлбэрилхэ США-гай шэнэ «түбэй командовани» (сентком) гэдэгые байгуулха тухай Рейганэй захиргаан һаяхан соносхобо. Тэрэ зонодонь аяар 19 гүрэн, тэрэшэлэн Индиин океанай горитойхон хуби оролсоно. Тэрэнэй мэдэлдэ тактическа авиациин 11 эскадрили, авианосецуудаар, далайн пехотын дивизеэр толгойлогдоһон гурбан соединени үгтэнхэй.

Эдэ бүгэдэ хадаа Америкын эрьенүүдһээ олон мянган километр холо байһан туйлай ехэ газар дайдын Пентагоной политиин мэдэлдэ абтажа байһаниие гэршэлэн харуулна. Вашингтон нефтеэр баян араб оронуудые эзэмдэлгэдээ оруулангүй орхиногүй. «Түргэн добтолгын хүсэнүүд» ба сентком, нефть абадаг газарнуудта сэхэ шэглүүлэгдэнхэй» гэжэ США-гай оборонын министр К. Уайнбергер һаяхан тусхайта ёһоор мэдүүлһэн байна.

Американ эзэрхэг түримхэй хараа түсэбһөө тад ондоо, дайнай һүжэржэ боломо Дүтын ба Зүүн зүгэй, Баруун-Урда Азиин регионуудые эб найрамдалай ба амгалан байдалай зоно болгохые Советскэ Союз, социалис бусад оронууд дурадхана. Энэ хараа бодолынь США-гай милитарис хараа шугамда эсэргүү тэмсэл ябуулжа байһан оронуудай арадуудаар һайшаан дэмжэгдэнэ.

АМГАЛАН БАЙДАЛАЙ БА АЖАЛАЙ ТҮЛӨӨ ТЭМСЭЛ

Вашингтоной милитарис бэлдэлгэдэ, тодорхойлон хэлэбэл, Европо түбидэ американ ядерна шэнэ зэбсэгүүдые тараан тодхохо ябадалда эсэргүү уряа лозунг доро эб найрамдалай тала баримталагшадай хүдэлөөн һүүлэй үедэ баруун оронуудта хараа байса эдэбхижэн үргэдэжэ байна. Апрелиин түрүүшын арбан хоногто Баруун Европын оронуудта манифестаци, митинг, эб найрамдалай маршнууд олоор үнгэргэгдөө, энэнь океанай саана һүжэрэн гараа.

США-гай түрүү үзэлтэй хүнүүд үнгэрһэн неделиие «эб найрамдалай ба ажалай түлөө национальна недели» гэжэ соносхоһон байха юм. Олон штадуудта демонстраци, суглаан, симпозиумууд үнгэргэгдөө. Тэдээндэ хабаадагшад ядерна дайнай аюулые зайсуулха, буу зэбсэг ехээр бүтээн гаргалгые хизаарлаха. Пентагоной үзэгдээгүй ехэ сэрэгэй бюджедые хороохо, тэрээнһээ сүлөөлэгдэһэн мүнгэ зөөриие хүдэлмэригүйдэлгые усадхаха хэрэгтэ ашаглаха гэһэн хүсэл эрмэлзэлээр нэгэдэнхэй.

«Нью уорлд ремью» гэжэ журналай редакциин үүсхэлээр Нью-Йоркдо үнгэргэгдэһэн симпозиум үнгэрһэн неделиин айхабтар шухала хэмжээ ябуулга байба. Тэрэ симпозиумдо хабаадаһан эрдэм ухаанай ба соёл гэгээрэлэй элитэ ажал ябуулагшад, профсоюзуудай ба шажан мүргэлэй эмхинүүдэй түлөөлэгшэд хүн түрэлтэнэй хүгжэлтын туйлалтануудта, энэ дэлхэй дээрэхи ажамидаралда айхабтар ехэ аюул тохёолдуулжа байһан политикатай Рейганэй захиргааниие эрид шууд шүүмжэлһэн байна. Советскэ Союзай һүүлэй үеын эдэбхи үүсхэлнүүд, тэрэ тоодо түрүүлэн ядерна зэбсэг хэрэглэхэгүй гэһэн уялга бэе дээрээ даажа абалга, бэе бэедээ эсэргүүгээр юрыншье, ядернашье буу зэбсэг хэрэглэхэгүй тухай договор Варшавска Договорто ородог гүрэнүүд ба НАТО-гай оронуудай хоорондо баталха гэһэн дурадхал тэрэ симпозиум дээрэ үндэрөөр сэгнэгдэһэн байха юм.

США-гай ажалшадай хүндэ хүшэр байдалай сэрэгэй саг үргэлжэ ургажал байдаг программатай таһаршагүй холбоотой байһаниие эб найрамдалай түлөө американ тэмсэлшэд элирхэйлэн заагаа. «Орон доторнай хүдэлмэригүй хүнүүдэй, үгытэй ядуу байдалтанай, гуйраншадай улам олошоржол байхада, правительствамнай үзэгдээгүй ехэ мүнгэ зөөри шэнэ түхэлэй буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгада гаргашална», — гээд автомобильна, аэрокосмическа промышленностиин ба хүдөө ажахын машина бүтээлгын хүдэлмэришэдэй нэгэдэмэл профсоюзай түлөөлэгшэ К. Робинсон митингнүүдэй нэгэн дээрэ мэдүүлээ. «Шэнэ 200 автобус гү, али сэрэгэй АН-64 түхэлэй нэгэ вертолет гү? Уһа дамжуулдаг системые залан хэрэглэхэ гү, али уһан доогуур ябадаг нэгэ онгосо гү? Эдэнэй алиниень шэлэхэдэ дээрэб?» гээд Милуоки хотодо тараагдаһан листовкодо бэшээтэй.

Өөһэдынгөө ерээдүй ба бүхы хүн түрэлтэнэй ерээдүйн түлөө юрын американецуудай һанаагаа зоболгые Вашингтон өөрынгөө бодомжогүй политикаар хүл дороо гэшхэнэ, энээниие нь Холбоото Штадуудай политическэ ажал ябуулагшад ойлгожо байна.

Ю. ЛОПАТИН,
В. МАТЯШ,
Ю. РОМАНЦЕВ.
(ТАСС).

ХИЛЫН СААНАҺАА

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ ХЭРЭГТЭ ШУХАЛА ХУБИТА

овет эрдэм наукын эрхим үү түлөөлэгшэдэй «Дэлн бүхы эрдэмтэдтэ хан- ан хандалга» хадаа эб амдалай түлөө тэмсэлэй тэ шухала хубита бо- о гэжэ гадаадын эрдэмтэд оно.

Ядерна дайнда үрэ түгэс таалалтын хэрэгсэлнүүд байхашьегүй юм гэһэн ет эрдэмтэдэй һаяхан ан хандалга дотор найлагдаһан һанал бодолые д дүүрэнээр зүбшөө- — гэжэ Эб найрамда сахин хамгаалха уласондын институдай преент, Австриин профес- Георг Фукс хэлэбэ. — амгаалалтын зэбсэг» гэые байгуулха түсэбүүдые оходоо, американ прези- буу зэбсэгүүдые үрдил- бүтээлгые улам дэбэргэ- аюул тохёолдуулжа бай- Хэрбээ дэлхэйн ядерна һужэрбэл, тэрэ хүн түтэниие алаха, хюдаха л тохёолдуулха юм. Иимэ нда хохидогшодто медиын туһаламжа үзүүлжэ шье болохогүй байна. Тиимэ ядерна дайнай аюулые суулан сарахын тула ядерна буу зэбсэгүүдые хуряаха шухала болоно».

Совет эрдэмтэдэй хандалга гүнзэгы ухаан бодолой тоолотомо гэршэ жэшээ болобо гэжэ Болгариин Наукануудай академиин президиумэй гэшүүн, Социологиин ба философиин талаар нэгэдэмэл түбэй директор, БАН-ай гэшүүн-корреспондент **Стефан Ангелов** хэлэбэ. Түби дэлхэй дээрэ ажамидаралые сахин хамгаалха, Сагаан байшангай аюулта түсэбүүдые зайсуулан сараха талаар агуу ехэ Совет ороной эрдэмтэдэй оролдожо байһан ушар энэ документ дотор найруулагдаа. СССР хэзээдэшье буу зэбсэгүүдээ түрүүлэн хангиргажа, хэрэглээгүй юм гээд ушар ёһо ойлгохо, үнэн сэхэ хүн һайн мэдэхэ байха.

Хандалга дотор найруулагдаһан гүнзэгы удхатай үзэл бодолые бүрин хүсэдөөр һайшаан дэмжэжэ байһанаа **Монголой эрдэмтэдэй национальна комитет** мэдүүлгэ соогоо элирхэйлэн харуулна. Энэ хадаа амгалан байдал хангаха зорилготой саг соогоо абтаһан өөрсэ шухаг уряа болоно.

Совет эрдэмтэдэй хандалга хадаа тон саг соогоо абтаа гэжэ Индиин эрдэм ухаанай ба промышленна шэнжэлгэнүүдэй совдэй вице-түрүүлэгшэ, профессор **Нурул Хасан** мэдүүлбэ.

Эб найрамдалта үүсхэлнүүдые дэмжэхэ, США-гай сэрэгэй бэлэдхэлнүүдые зайсуулан сараха талаар тэмсэлээ эдэбхижүүлхын тула бүхы дэлхэйн эрдэмтэд шэнэ хүсэ абаба гэжэ Мексикын мэдээжэ эрдэмтэ, Национальна политехническэ институдай дэргэдэхи хими болон физикын дээдэ һургуулиин профессор **Модесто Карденас Гарсиа** тэмдэглээ. Эб найрамдалай, уласхоорондын шахардуу байдалые һуларуулхын түлөө, эрдэм, техникын туйлалтануудые сэрэгэй зорилгонуудта шэглүүлэн зорюулхагүйн түлөө тэмсэлдэ бүмбэрсэг дэлхэйн бүхы оронуудай эрдэм наукын ажал ябуулагшад шухала үүргэ дүүргэхэ байна гэжэ совет эрдэмтэд үшөө дахин зааба. Тиигэжэ тэдэнэр ядерна дайнай аюулые зайсуулан сарахын түлөө тэмсэлдэ хубитаяа оруулба гээшэ.

ПОЛЬШЫН ОЛОНИИТЫН МЭДҮҮЛГЭ

ВАРШАВА. Социалис оронуудай эб найрамдалта гадаадын политика, һүүлэй дэ СССР-эй, мүн Прагагахи Политическэ деклараци дотор найруулагдаһан шухала үүсхэлнүүд уласхоорондын олониитын зүгһөө улам үргэнөөр дэмжэгдэнэ гэжэ эб найрамдалай бүхэпольшын комитедэй президиумэй ба Европодо аюулгүй байдал, харилсаа холбоо тогтоохо Польшын ниитын комитедэй эндэ болоһон заседани дээрэ абтаһан мэдүүлгэ дотор тэмдэглэгдэнэ.

Уласхоорондын шахардуу байдалые һуларуулгын, амгалан тайбанаар зэргэ оршолгын асуудал Польшодо тон шухала удха шанартай юм гэжэ тэрээндэ хабаадагшад заагаа.

Эб найрамдалай түлөө тэмсэгшэдэй олониитын хүдэлөөнтэй һаналаа нэгэдэжэ байһанаа Польшын олониитэ мэдүүлхэ зуураа, империализмын эзэрхэг түримхэй түсэбүүдые зайсуулан сарахын түлөө тэмсэнэ гэжэ заседани дээрэ тэмдэглэгдээ.

В. И. ЛЕНИНЭЙ ТЕОРЕТИЧЕСКЭ БАЯЛИГУУДЫЕ ШУДАЛАЛГЫН ДЕКАДА

СОФИ. Дэлхэйн пролетариадай вождиин түрэһөөр 113 жэлэй ойдо зорюулагдаһан В. И. Ленинэй теоретическэ баялигуудые шудалалгын заншалта арбан хоног Болгариин ниислэл хотодо «Ленинскэ хүдэлмэриин түхэл шэнжэ» гэһэн темээр лекци уншалгаар эхилбэ. Байгша ондо тэрэнэй хэмжээ ябуулганууд К. Марксын түрэһөөр 165 жэлэй ойтой, нүгшэһөөр 100 жэлтэй нягта холбоотой байна.

Арбан хоногой программын үндэһөөр философууд болон социологуудай научно-теоретическэ конференци үнгэргэгдэхэ, Ленинэй һургаалай элдэб асуудалнуудаар ажалша коллективүүдэй урда эрдэмтэд; мэргэжэлтэд лекцинүүдые уншаха байна. Ленинэй зохёолнуудай выставкэнүүд эмхидхэгдэхэ юм.

И. ГАНДИИН ХАНДАЛГА

ДЕЛИ. Индиин премьер-министр Индира Ганди бүлэглэлнүүдтэ хабаададаггүй гүрэнүүдэй хүтэлбэрилэгшэ байһан тула даа бүлэглэлнүүдтэ хабаададаггүй, хүдэлөөнэй гэшүүн бэшэ оронуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ бэшэг эльгээбэ. Тэрээн соогоо дайн ба эб найрамдалай гол шухала асуудалнуудта, уласхоорондын эгээл орёо нарин асуудалнуудые шиидхэхэ харгы замуудта тогтожо хэлэһэн байгаа гээд Индиин правительствын тусхай түлөөлэгшэ журналистнуудта мэдээсэбэ. Бүлэглэлнүүдтэ хабаададаггүй оронуудай Делидэ болоһон VII конференциин баталан абаһан документнүүд дотор уласхоорондын байдалай эрид түгшүүрилтэй болоһоор, ядерна дайнай аюулай үргэдэжэ, дэлхэй дээрэ экономическа кризисэй гүнзэгыргэн ушараар һанаагаа зобожо байһанаа Индиин премьер-министр зааба гээд тэрэ тэмдэглээ.

Ядерна буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые хизаарлаха тухай хэлсээ баталхын тула дары хэмжээнүүдые абаха уряатайгаар бүлэглэлнүүдтэ хабаададаггүй хүдэлөөнэй түрүүлэгшэ бусад гүрэнүүдэй хүтэлбэрилэгшэдтэ хандаба.

Адли тэгшэ эрхын ба үнэн зүб байдалай гол ёһонуудай үндэһөөр уласхоорондын экономическа харилсаа шэнэдхэн хубилгаха шухала гэжэ И. Ганди тэмдэглээ.

Хэрбээ гүрэнүүдэй ба правительствануудай толгойлогшонорой ООН-ой Генеральна Ассамблейн XXXVIII сессиин хүдэлмэридэ хабаадаа һаань, уласхоорондын гол шухала асуудалнуудые али бүхы талаһаань гүйсэд дүүрэнээр зүбшэн хэлсэхэ арга олгохо байгаа гэжэ бүлэглэлнүүдтэ хабаададаггүй оронуудай хүтэлбэрилэгшэ бэшэг соогоо дурадхаа.

Нютаг нютагай һонин

БУРЯАДАЙ ХАТАРШАДАЙ АМЖАЛТА

Буряадай Гүрэнэй оперо болон баледэй академическэ театрай хатаршад Екатерина Самбуева Юрий Муруев хоёр һаяхан Монгол ороной ниислэл — Улаан-Баатар хото ошожо, Гүрэнэй оперо ба баледэй академическэ театрай зүжэгүүдтэ хабаадалсаһан байна.

Тэдэнэр П. И. Чайковскиин «Хүн шубуута нуур», А. Аданай «Жизель» гэжэ баледүүдтэ гол партинуудые гүйсэдхэһэн байгаа. Манай бэлигтэй бэрхэ артистнууд гастролёор Монголой Арадай Республикада түрүүшынхеэ ошоо бэшэ юм. Тэдэ 1977 ондо монгол болон совет залуушуулай хани барисаанай Улаан-Баатар хотодо үнгэргэгдэһэн фестивальда хабаадахадаа, харагшадай магтаал һайшаалда хүртөө һэн.

Энэ удаадашье совет баледэй уран бэлигтэнэй мэргэжэл шадабаряа харуулалга республикын соёлой ажабайдалда гайхамшагта үйлэ хэрэг болоо гэжэ Монголой хэблэл үргэнөөр бэшэһэн байха юм. Е. Самбуева, Ю. Муруев партинуудаа уян нугархайгаар гүйсэдхэжэ, рольнуудаа шадамар бэрхээр, уран хурсаар, тобойсо наадажа, харагшадай дура татаһан байна.

Ж. БАТОМУНКОЕВ.

ҮХИБҮҮДЭЙ НОМОЙ ДОЛООН ХОНОГ

Хоринн райондо үхибүүдэй номой долоон хоног һаяхан үнгэргэгдэбэ. Заншалта энэ долоон хоног Хори һууринай номой магазин соо нээгдээ. Тэндэ уран зохёолшо Ким Балков, поэт Чимит-Рыгзен Намжилов, Эрдэни Дугаров хабаадалсажа, өөһэдынгөө зохёохы хүдэлмэри тухай һонирхолтой хөөрэлдөө үнгэргэһэн, шүлэгүүдээ уншажа, сугларагшадые баясуулһан байна. Удаань Хоринн 1-дэхи дунда һургуулиин бага классуудай һурагшад концерт табяа. Иимэ уулзалганууд Улаан-Одоной дунда һургуулида, 12-дохи СПТУ-да үнгэрөө.

Заншалта долоон хоногой үедэ үхибүүдэй номууд үргэнөөр худалдагдаа. Тиихэдэ районой библиотекын хүдэлмэрилэгшэд үхибүүдэй номой выставкэнүүдые дэлгээгээ, хөөрэлдөөнүүдые үнгэргөө.

Ю. БАЗАРЖАПОВ.

ДҮН СОГСОЛОГДОО

Манай республика дотор оборонно-ниитын хүдэлмэридэ зорюулагдан соносхогдоһон заншалта һара дүүрэжэ, эрхим амжалта туйлаһан район, коллектив болон эдэбхитэдые тодоруулба.

Һарын туршада республикын район, коллектив, эмхи зургаан, һуралсалай газарнуудаар сэрэгэй-патриотическа темэдэ зорюулагдаһан кинофестиваль үнгэргэгдэһэн, лекци, элидхэлнүүд уншагдаһан байна. Республикын лекторнүүд районуудта үнгэргэгдэһэн бүхы хэмжээ ябуулгада эдэбхитэйгээр хабаадалсаа. Эдэнэр һарын туршада 4132 лекци уншаһан, хөөрэлдөө үнгэргэһэн байна.

Энээндэнь хамтадаа 40 мянган хүн хабаадаа. ДОСААФ-ай районно комитедүүдэй хэһэн хүдэлмэри хаража, шэнжэлжэ үзэхэдэ, эдэнэр һарын туршада эмхидхэйэн хэмжээ ябуулгадаа үнэн зүрхэнһөө хандажа, тэдэнээ һайн бэлэдхэлтэйгээр, эмхи гуримтайгаар үнгэргэһэн байна.

Сэрэгэй-патриотическа хүдэлмэридэ хүмүүжүүлгын шэнэ гуримай хэрэглэгдэдэг болоһониинь һайшаалтай. «Кэшээнь», «Родина», «Подвиг», «Патриот», «Ерээдүйн сэрэгшэ» гэһэн сэрэгэй-патриотическа клубууд, киноуниверситедүүд, сэрэгэй-патриотическа нэгэдэлнүүд, эдиршүүлэй олон тоото отрядууд эдэ хэмжээ ябуулгануудта угаа эдэбхитэйгээр хабаадалсаһан байна. Һарын туршада һургуулинууд болон ГПТУ-нуудта «Орленок» гэһэн сэрэгэй-спортивна наадан, сэрэгэй-патриотическа эстафета, спортын мүрысөөнүүд хаа хаанагүй үнгэргэгдөө. Тиихэдэ Улаан-Үдын нэгэдэхи СГПТУ, 15-дахи ГПТУ-гай, Кабанскын, Бэшүүрэй районуудай училищинуудта, хотын 35-дахи, 40-дэхи, 6-дахи интернат, Закаменскын, Кабанскын, Загарайн районой Горхоной, Петропавловкын дунда һургуулинуудта, техникум, училищинуудта сэрэгэй-патриотическа хүдэлмэри үндэр хэмжээндэ үнгэргэгдэһэн, олон тоото конкурс, олимпиаданууд боложо, эрхимлэгшэдээ тодоруулһан байна.

Ажалшадай дунда сэрэгэй-патриотическа хүдэлмэри дэлгэрүүлхэ, тэрээндэ олон зонние хабаадуулха талаар

ХҮМҮҮЖҮҮЛГЫН АСУУДАЛААР

РСФСР-эй педагогическа бүлгэмэй Буряадай отделениин пленум боложо үнгэрбэ. «Сэрэгэй-патриотическа хүмүүжүүлгэ тухай» гэһэн асуудал эндэ зүбшэн хэлсэгдээ.

Россин Федерациин педагогическа бүлгэмэй республиканска отделениин президиумэй гэшүүн Б. Б. Нехуров элидхэл хээ. Һурагшадай дунда ябуулагдадаг сэрэгэй-патриотическа ба интернациональна хүмүүжүүлгын хүдэлмэрине һайжаруулха тушаа элидхэлшэ, үгэ хэлэгшэд онсо тогтоһон байна.

Республикын һуралсалай эмхи зургаануудта энэ талаар горитой хүдэлмэри ябуулагдана. Интернациональна хани барисаанай клубууд, дайшалхы алдар солын музейнүүд, булангууд, хизаар ороноо шэнжэлгын, түүхын музейнүүд залуу үетэнние патриотическа мэдэрэлтэйгээр хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ горитой хубитаяа оруулна. Эдэмнай хадаа һурадаг залуушуулые үзэл сурталай, политическэ талаар хүмүүжүүлгын түбүүд болоно бшуу.

Сэрэгэй-патриотическа хүмүүжүүлгын, ниитын-оборонно хүдэлмэриин һаранууд жэл бүри үнгэргэгдэдэг. ДОСААФ-ай түлөөлэгшэд, комсомолой организацинууд, арадай гэгээрэлэй таһагууд энээндэ онсо анхаралаа хандуулдаг. Гадна «Зарница», «Орленок» гэһэн сэрэгэй-спортивна нааданууд һонирхолтойгоор эмхидхэгдэдэг юм. Үгэ хэлэгшэд сэрэгэй-патриотическа хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин талаар дүй дүршэлөө хубаалдаһан байна. Военкомадай, техническэ мэргэжэлэй һуралсалай управлениин, тусхай дунда мэргэжэл олгодог һуралсалай эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд, һургуулинуудай багшанар пленумдэ хабаадалсаа.

О. СОБОРОВА,
РСФСР-эй педагогическа бүлгэмэй Буряадай отделениин харюусалгата секретарь.

СПАРТАКИАДА ҮНГЭРБЭ

Бэшүүрэй районой Потанинска дунда һургуулида спартакиада үнгэрбэ. Волейбол, баскетбол, шатар болон спортын бусад зүйлнүүдээр 21 командын 102 спортсмен мүрысөө.

Потанинска дунда һургуулиин спортсменүүд спартакиадада командаараа түрүүлжэ, сомоной Советэй дамжуулгын кубогта хүртэбэ. Шатараар дунда һургуулиин түлөөлэгшэд М. Очиржапов, В. Левченко, сагаалса буудалгаар химлесхозой хүдэлмэришэн В. Стуков, модо бэлэдхэдэг Бэшүүрэй пунктын хүдэлмэришэн Н. Михалюк гэгшэд илаһан байна. Волейболоор Бодонгуудай совхозой суглуулагдамал команда эрхимлэжэ, түрүү һуурида гараа. Эндэ шалгарһан спортсменүүд, команданууд Хүндэлэлэй грамотануудаар урмашуулагдаа.

Н. МИТЫПОВА.

Үхибүүд ном зүбөөр уншажа шададаг гү? Энэ асуудал минин һонирхожо табигданагүй. Эндэ уншалгын культура тухай һурагдана.

«Уншажа һура» гэһэн темэ Улаан-Үдэ хотын авиационно заводой үхибүүдэй библиотекын коллективэй хүдэлмэридэ хэдэн жэлэй туршада гол һуури эзэлнэ. Профкомой энэ библиотекые даагша О. Н. Макарчук, библиотекарь М. Л. Яшина үхибүүдые олоорнь хабаадуулхаһаа гадна нэгэ нэгээрнь һургаха хүдэлмэридэ онсо анхарал хандуулдаг. Нэгэ жэлэй туршада библиотекэдэ хори гаран хэшээл, уншалгын культураар табан зуу гаран хөөрэлдөөн үнгэргэгдэнэ.

БИБЛИОТЕКЭДЭХИ ХЭШЭЭЛ

Г. ЕЛИСЕЕВА.

ПИОНЕРНҮҮДЭЙ УРЯА

«Атомна дайн бү болог» гэһэн уряа доро хэмжээ ябуулга үнгэргэе гэжэ Хара-Шэбэрэй дунда һургуулиин 7-дохи классай һурагшад — Марат Казейн нэрэмжэтэ пионернүүдэй отряд районойнгоо пионернүүдтэ хандаба. Түмэрэй хаядаһа болон макулатура суглуулаад, мүнгыень Эб найрамдалай жасада оруулха гэһэн шиидхэбэри абажа, пионернүүдэй бэшэ отрядуудта энэ уряа дэмжэхэ уряатайгаар хандаһан байна.

В. НОСКОВ.
Мухар-Шэбэрэй район.

ГУСИНООЗЕРСКҺОО МЭДЭЭСЭНЭ

ДҮРШЭЛТЭЙ ТАНИЛСАА

Дунда һургуулинуудта хизаар ороноо шэнжэлгын ба бэдэрэлгын хүдэлмэриин дүй дүршэлтэй танилсаха зорилготойгоор Загарайн районой дунда һургуулинуудай директорнүүд Гусиноозёрск хото ерээ. Тэдэнэр Сэлэнгын районой хэдэн дунда һургуулинуудаар ябаһан байна. Хизаар ороноо шэнжэлгын, бэдэрэлгын хүдэлмэриин һайнаар ябуулагдадаг Гусиноозёрскын 4-дэхи, Сэлэн-Дүүмын дунда һургуулинуудта айлшад олон юумээр һонирхоһон байна.

БЭЛИГТЭЙ ҮХИБҮҮД ОЛОН

Сэлэнгын районой дунда һургуулинуудай уран һайханай коллективүүдэй Буряадай АССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойдо зорюулагдаһан харалга дүүрэбэ.

Гусиноозёрск хотын һургуулинуудай дундаһаа 2-дохи дунда һургуулиин уран һайханай коллектив нэгэдэхи һуури эзэлээ. 1-дэхи, 4-дэхи дунда һургуулинууд удаадахи һууринуудта гараба. Хүдөөгэй дунда һургуулинуудай дунда Сэлэн-Дүүмын уран һайханай коллектив шалгаржа, нэгэдэхи һуурида гараа. Юрөөгэй, Новоселенгинскын дунда һургуулинуудай хоёрдохи-гурбадахи һууринуудые эзэлбэ.

Урдахи жэлнүүдтэ зарим уран һайханай коллективүүд өөһэдын уран һайханай хүтэлбэрилэгшэгүйгөөр харалгада бэлдэдэг байгаа. Харин мүнөө жэлэй харалгада бүхы коллективүүд тусхай мэргэжэлтэй хүтэлбэрилэгшэдтэй болонхой. Тиимэһээ һурагшадай гүйсэдхэһэн дуунууд болон хатарнууд шанарай талаар һураггүй дээрэ болоо гэжэ жюри тэмдэглээ.

И. ЖИМБУЕВА.

МЭРГЭШҮҮЛ ИЛАА

Улаан-Үдэ хотын тусхай дунда һуралсалай һургуулинуудай спортсменүүдэй дунда XXVII спартакиадын ээлжээтэ зүйл-сагаалса буудалгаар мүрысөөн Железнодорожно техникумдэ боложо үнгэрбэ. Техникум болон училищинуудай арбан командын 120 спортсмен түрүү һуури эзэлхын түлөө арга шадалаараа оролдоо.

Железнодорожно техникумэй хүбүүдэй команда нэгэдэхи һуури эзэлээ. Механо-технологическа техникумэй ба хэлхеэ холбооной электротехникумэй хүбүүдэй команданууд хоёрдохи-гурбадахи һуурида гараа.

Кооперативна техникумэй басагад бултанһаа мэргэн байба. Тэдэнэр хүндэтэ нэгэдэхи һуури эзэлээ. Багшанарай 1-дэхи училищиин, механо-технологическа техникумэй басагадай командануд удаадахи һууринуудта гараа.

Багшанарай 1-дэхи училищиин студентка Елена Мухина МВ-8 упражненидэ 279 очкотойгоор мүрысөөнэй чемпионка болоо. Хүбүүдэй дунда ерээдүйн түмэр замшан Юрий Размахнин 270 очкотойгоор эрхимлээ.

Д. ВАСИЛЬЕВ.

СПОРТИВНА БҮЛЭНҮҮД МҮРЫСЭНЭ

Улаан-Үдэ хотын спортивна бүлэнүүдэй космонавтнуудай үдэртэ зорюулагдаһан заншалта мүрысөөн авиационно заводой спортын зал соо һаяхан үнгэргэгдэбэ.

Урдахи жэлнүүдэйхидэ орходоо, мүнөө жэлэй мүрысөөндэ хабаадагшад үсөөн байгаа.

Нэгэдэхи бүлэгэй мүрысөөндэ авиационно заводой хүдэлмэрилэгшэд Юрий Павлович, Галина Ивановна Большедворскитон Ира басагатаяа эрхим дүн харуулжа, нэгэдэхи һуури эзэлээ. Бойкотоной бүлэ удаадахи һуурида гараа.

Хоёрдохи бүлэгэй мүрысөөндэ үнгэрэгшэ жэл илаһан Матвеевтэнэй бүлэ нэгэдэхи һуури эзэлээ. Тимофей Иванович — физкультурын багша, Людмила Владимировна — заводой инженер, Володя хүбүүниинь 10 наһатай. Инжелевскитэнэй бүлэ хоёрдохи һуурида гараа. Владимир Алексеевич, Светлана Михайловна заводой инженернүүд. Таня басаганиинь 9 наһатай. Гурбадахи һуурида Разницынтэнэй бүлэ. Сергей Павлович спортивна һургуулиин тренер, Любовь Степановна «Труд» бүлгэмэй эмхидхэлэй таһагые даагша, Игорь, Саша хүбүүдынь 12 наһатайнууд.

Н. БОРИСОВА,
облпрофсоведэй методическа кабинедэй инструктор.

ЗУРАГ ДЭЭР: 1. Мүрысөөндэ илагша Матвеевтэнэй бүлэ. 2. Инжелевскитэнэй бүлэ мүрысөөнэй үедэ.

В. ПЛУТТЫН фото.

ЭСТОНИИН ҮЛЬГЭРШЭН ЭНО РАУД

Үльгэр онтохонуудые бэшэдэг Эно Рауд гэгшын зохёолнуудта Эстониин үхибүүд ехэ дуратай юм. Таллин хотын хүүгэдэй наадан-хайнуудай эгээл ехэ магазиншье һаа хүрэтэрөө тэрэнэй онтохонуудай нэгэнэй нэрээр — «Сипсик» гэжэ нэрлэгдэнхэй. Харин эндэ худалдагдадаг олон тоото наадан-хайнууд үльгэр онтохонуудайнь геройнуудые һажаалган бүтээгдэһэн байна. Һүүлэй жэлнүүдтэ Эно Раудай зохёолнууд СССР-эй арадуудай болон хари гүрэнүүдэй хорин ондоо хэлэн дээрэ хэблэгдээ. Харин уран зохёолшо өөрөө Ханс Кристиан Андерсенай нэрэмжэтэ уласхоорондын дипломдо хүртэһэн байна.

— Үхибүүдтэ дээрэлхүүгээр хандажа болохогүй, — гэжэ Эно Рауд хэлэнэ. — Тэдэ маанадһаа, ехэшүүлһээ, һүбэлгэн ухаатайшье байжа болохо. Гансал ажабайдал хүсэд мэдэхэгүй байна ха юм.

Э. Рауд хүүгэдэй 45 номой автор юм. Эдир уншагшадта тон дуратай, тэдэнние хүндэлдэг байһыень ном бүхэниинь гэршэлнэ. Иимэ хандалгань Раудай гэр бүлэдэшье ашатай байгаа. Энэ айлай гурбан үхибүүдынь түрэлхидөө һажаажа, зохёохы ажалда дуратай юм. Тэдэнэй эжы Айно Первик баһа үхибүүдэй уран зохёолшо мүн. Ехэ хүбүүниинь һонирхолтой шүлэгүүдые бэшэдэг, дунда хүбүүниинь хүгжэмдэ, театрта дуратай, кинодо наададаг, харин 11-тэй эгээл бага басаганиинь тон юрын юумые тад ондоогоор, гүнзэгы удхатайгаар адаглан, шэнжэлэн харадаг юм.

Урданай шэнжэтэй элдэб янзын байшан гэрнүүд болон хэрэмүүдээр баян Хуушанай Таллинда Эно Рауд ажаһуудаг. Гэбэшье эдир уншагшадни түргэн урасхалтай мүнөө үеын эрхэ байдалда ажаһууна гээшэ гэжэ тэрэ ойлгоно. Жэшээлхэдэ, олондо мэдээжэ болоһон «Муфта, Полботинка и Моховая Борода» гэһэн повесть-онтохониинь байгаалине хамгаалгын темэдэ зорюулагданхай. Мүн уран зохёолшо энэ шухала темые үхибүүдэй һонирхомо, анхарма болгожо шадаа. Эндэ элдэб янзын уршагта ябадалнууд, тайлбарилагдаагүй нюуса хэрэгүүд, хүсэ шадалаа буляалдаан гэхэ мэтэ хүүгэдэй анхарал татамаар үйлэ хэрэгүүд олон... Эди шэдитэ ойлгогдошогүй хатан абгай бэшэ, харин ухаан түгэлдэр, солбон бэрхэ геройнууд хархис хүсэнүүдые диилэжэ гарана.

«Эно Раудай номууд хадаа хүнэй халуун зүрхэ сэдьхэлэй, ухаан бодолой, гүнзэгы мэдэрэлэй жама ёһые бидэндэ тусхай жэшээнүүд дээрэ харуулна. Уран зохёолшын геройнууд һайн зантай, харин тэдэнэй хэрэг эльгэ зүрхэ уяруулмаар һайхан», — гэжэ совет хүүгэдэй литературын үндэһэ һуури табигшадай нэгэн болохо Сергей Михалков Эстониин үльгэршэнэй амжалтын нюусанууд тухай хэлээ һэн.

Лео ВАЙНО,
АПН-эй корреспондент.
Таллин.

СПОРТ · спорт · СПОРТ · Спорт · СПОРТ

«Динамо» бүлгэмэй 60 жэлэй ой

Ф. Э. Дзержинскиин үүсхэлээр эмхидхэгдэн байгуулагдаһан манай орон доторхи түрүүшын пролетарска физкультурно-спортивна «Динамо» бүлгэмэй 60 жэл апрелиин 18-да гүйсэбэ.

Динамынхид физкультурна ба спортивна хүдэлөөнэй манлайда хододоо ябадаг байгаа, мүнөөшье ябана гэжэ «Динамо» бүлгэмэй Түбэй соведэй түрүүлэгшэ П. С. Богданов баярта ойдо зорюулагдажа үнгэргэгдэһэн пресс-конференци дээрэ үгэ хэлэхэдээ мэдүүлээ. Тэрэнэй зэргэнүүдтэ хүмүүжэһэн 127 хүн Олимпиин наадануудай, 691 хүн дэлхэйн, 688 хүн Европын чемпионууд болоһон байгаа. Совет спортдо дуратай олон миллион зоной дунда бэшэ, харин дэлхэйн бүхы заха булангуудта мэдээжэ болоһон хүнүүд тэдэнэй дунда бии. «Динамо» бүлгэмэй атледүүд элдэб оронуудай стадионууд, спортын талмайнууд болон залнууд соо толотомо илалтануудые туйлаһан байха юм.

Тусхайлбал, футболой элитэ ехэ вратарь Лев Яшин, конькишан Инга Артамонова, хүнгэн атлет Евгений Сеченева, санашад Алевтина болон Павел Колчинтон, гимнастнууд Людмила Турищева, Александр Дитятин, Михаил Воронин, баскетболист Отар Коркия болон бусад олон арбаад, зуугаад спортсменүүдые энэ талаар дурдажа болоно.

«Динамын» баян ёһо заншалнуудай ашаар эдэ бүхы амжалтанууд туйлагдаа гэжэ Богданов тэмдэглээ. Аяар 1932 ондо манай бүлгэмдэ «Совет физкультурнигуудай түрүү отряд» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдоо һэн. Тэрэ гэһэнһээ хойшо «Динамо» бүлгэмэй түлөөлэгшэд сэнхир сагаан тугаа үндэр дээрэ үргэжэ ябана. Хүдэлмэридөө элитэ ехэ амжалтануудые туйлаһанайнгаа, совет физкультурын хүдэлөөндэ түрүү үүргэ дүүргэһэнэйнгээ түлөө 1937 оной июлиин 22-то «Динамо» бүлгэм Ленинэй орденоор шагнагдаа һэн.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнай үедэ олон динамынхид орден, медальнуудаар шагнагдаһан, тэдэнэй 400 шахуу хүниинь Советскэ Союзай Геройн үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэһэн байгаа.

Динамынхидай спортын бааза жэлһээ жэлдэ ургана. Һүүлэй үедэ Москва, Киев, Тбилиси, Минск, Ленинград болон ороной бусад хотонуудай комплексно барилганууд олоор баригдажа, шэнэ түхеэрэлгэнүүдээр хангагдаһан байха юм.

«Динамо» ороной спортивна индустрида гол һуури эзэлнэ. Мүнөө бүлгэмэй промышленна предприятинууд шанарай тэмдэгтэй 360 эдлэл хэрэгсэлнүүдые үйлэдбэрилэн гаргана.

Харин мүнөө ороной хэдэ хэдэн хото городуудта мүнөө үеын комплексно барилганууд хэгдэнхэй. «Динамо» 56 стадионтой, тамаралгын 34 бассейнтэй, 116 сагаалсатай, спортын 500 шахуу залтай, мүн хүнгэн атлетикын 15 манежтэй, уһанай-һэлюурдэлгын 44 баазатай, бусад спортивна түхеэрэлгэнүүдтэй юм.

60 жэлэйнгээ ойе угтахадаа, динамынхид гансал амжалта илалтанууд тухайдаа мэдээсэнэ бэшэ гэжэ Богданов үгэ соогоо тэмдэглээ. Тэдэнэр ерээдүй тухайдаа, ороной физкультурна хүдэлөөе хүгжөөлгэдэ хубитаяа оруулха, хүдэлмэриингөө арга онолнууд болон түхэл маягуудые нарижуулан һайжаруулха байһан тухайдаа саг үргэлжэ бодомжолно. «Олоной хабаадалгатай физическэ культура ба спортые саашадань хүгжөөхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолые хүтэлбэри болгон, «Динамын» бүхы эмхинүүд хүн зонние улам үргэнөөр хабаадуулха, ургажа ябаа залуу үетэнние элүүр энхээр, хүдэр шамбайгаар хүмүүжүүлхэ, спортын барилгануудые ашаг үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ талаар бүхы хүсэ шадалаа элсүүлнэ, хүсэлэл оролдолгонуудаа гаргана.

Совет физкультурын хүдэлөөнэй манлайда ябаха гээшэ «Динамын» бүхы үеын хүнүүдэй ёһо заншал мүн.

(ТАСС).

БРОНЗО ШАН

Свердловск хотын «Динамо» гэжэ сагаалса дээрэ биатлоноор «Труд» бүлгэмэй түбэй соведэй түрүү һуури эзэлхын түлөө залуушуулай дунда мүрысөөн болобо. Улаан-Үдын лесотехникумэй студентнүүд Владимир Беломестнов Андрей Арбаков гэгшэд Россин соведэй командын бүридэлдэ ороод, энэ мүрысөөндэ хабаадалсаа. Тэдэнэр 15 километрэй зайда урилдаанда командаараа бронзово шанда хүртэһэн байна.

В. МИШИН.

ГАР ТАБИЛГАТАЙ АЛТАН ЧАСААР

Манай Буряад ороной суута барилдаашан, 1982 оной Европын чемпион, залуушуулай дундаһаа дэлхэйн чемпион Борис Будаевта КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй оборонын министр Советскэ Союзай Маршал Д. Ф. Устиновай гар табилгатай алтан час дурасхаалта бэлэг болгогдожо барюулагдаба.

Нютагаймнай хүбүүн ягаад иимэ ехэ шагналда хүртэхэ болоо юм гэхэдэ, тэрэ Буряадай багшанарай институт дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр армида алба хэжэ байха үедөө Европо түбиин чемпион болоһон, СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ онсо шалгарһан байгаа бшуу.

Министрэй гар табилгатай алтан часаар шагналга манай бэлигтэй бэрхэ спортсменние бури ехэ амжалта, илалтануудта зоригжуулха байһаниинь дамжаггүй.

Б.-М. ЖИГЖИТОВ.

ОЛООРОО ХАБААДАБА

Хабарай урин дулаахан үдэрнүүдэй һубарилдан ерэхэдэнь, республикымнай хүнгэн атлетикэдэ дуратайшуулай шэнэ сезоной мүрысөөнүүд дахин захалба. Тиигэжэ, Улаан-Үдэ — Тарбагатай — Улаан-Үдэ гэжэ эстафетэ дамжуулгын, «Правда» газетын шанда хүртэхын түлөө республиканска кроссой мүрысөөнүүд үнгэрөө.

Алдар солын орденой гурбан шатын кавалер П. К. Радикальцевай дурасхаалда зорюулагдаһан 10 километрэй зайда урилдаан һаяхан үнгэргэгдэбэ. Энэ урилдаанда табан зуугаад спортсмен хабаадалсаа. «Труд» бүлгэмэй спортын ордонһоо эхилээд, республикымнай ниислэл хотын дайшалхы, революционно болон ажалай алдар солын дурасхаалта газарнуудые галтажа, Шэлэй заводой посёлогто урилдаанай зам дүүрэнэ.

ЛВРЗ-гэй спортивна клубһаа СССР-эй спортын мастернууд Виктор Трунев Владимир Дульянинов хоёр энэ орёо гэгшын замые бултанһаа түрүүн 30 минута 58 секундын туршада дабажа шадаа. Үнгэрэгшэ жэлдэ Н. Черепкогой харуулһан сагые шанга һалхинһаа боложо, тэдэнэр һайжаруулха аргагүй байгаа. Эхэнэрнүүдэй дунда «Забайкалец» спортклубһаа Татьяна Черных түрүүлээ.

Энэ һонирхолтой аад, хүндэ урилдаанда спортын ветерануud эдэбхитэйгээр хабаадалсаа. 40 гаран наһатай эрэшүүлэй дунда «Электромашина» заводой хүдэлмэришэн Владимир Быков эрхим саг харуулаа. 35 гаран наһатай эхэнэрнүүдэй дунда «Забайкалпромстройниипроект» институдай инженер-проектировщик Татьяна Теселько шалгараа. Михаил Иванович Стопа мүрысөөндэ хабаадагшадай эгээн үндэр наһатайнь байба. Тэрэ жараадтай аад, түрүүшын зуун хүнэй тоодо энэ зам гаталаа.

Хорёодтой хүбүүдэй дунда 8-дахи СМУ-гай модошо дархан Владимир Налабардин үетэнһөө булюу хурдан байһанаа харуулаа.

Шэлэй заводой соёлой байшан соо болоһон баяр ёһололой һүүлдэ П. К. Радикальцевай наһанайнь хани нүхэр Мария Семеновна урилдаанда илагшадта шангуудые барюулһан байна.

В. ДЕНИСОВ.

Редактор
Р. Б. ГАРМАЕВ.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23. редактор — 2-50-96, приемная — 2-54—54, зам. редактора -2 68-08, зам редактора — 2-62-62, отв. секретарь — 2-50-52, секретариат — 2-66-76, отделы: партийной жизни — 2 34-05, пропаганды — 2-56-23, промышленности и строительства — 2-61-35, сельского хозяйства — 2-64 -36, 2-63-86 советского строительства и быта — 2-69-58, культуры и школ — 2-60-21, 2-57-63, информации — 2-60-91, переводов — 2-54 93, писем и селькоров — 2-67-81, корректорская — 2-33-61 отдел объявлений — 2-65-54

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств полиграфии и книжной торговли. Н-00478. Заказ № 91. Индекс 04649.